

Varia opera ut patet ex indice.

Theocritus et Hesiodus Poetae.
Fratris Baptistae Mantuani Poesis
Pomponius Historia Romana
Valerius Probus de interpretandis Romanorum literis
Galli Poetae Epigrammata.

FRATRIS BAPtistæ Mantuani Carmelitæ theologi ad clarissimum Equitem Dominum Lodouicum Gonzalem Hispanū diui Iacobi Gallecí commendatarium dignissimum in Robertum Seuerinatem panægyricum Carmen.

S EMIDEVM Veteres insignia
facta poetæ
Meoniis usi fidibus grandiq; co
thurno
E tenebris claram in lucem traxere canendo.
Propterea magni tumulum miratus Achillis
Pelleo genitore satus dum mœnia Troiæ
Littore sigeo laceramq; inuiseret urbem
O fortunatum iuuenem cui carmine dixit
Meonio dici tantoq; ad sidera cantu
Contigit extolli: famaq; repellere mortem.
Sed tamen in sacros sors est minus æqua poetas.
Nam dum magna canunt heroum facta putãtur
Vana loqui: quia uulgus iners et languida corda
Dum sublime nihil curant et segnia ducunt
Ocia uirtutis durissima pectora nunq̃
Cominus et fortes contrectauere lacertos.
Noctua phœbeum uisu non sustinet orbem:
Hoc etiam iouis armigero putat esse negatum.

Sic genus hoc exsangue suis qđ uiribus impar
Autumat herculeos excædere iudicat ausus.
Cædite degeneres animi: noctemq; subite
Tartaream stygiiq; lacus tererrima lustra
Lumine qui tremulo claros non cernitis ignes.
Nec quales habeat uirtus discernitis alas.
Quis lernæ Nemeæq; feram saltusq; molorchi
Quis domuit ceruā æripedē? quis abstulit āgues
Vertice de lycii montis flammāq; chimæræ
Et quis semiferis iuga dicitur hospita monstris
Oppressisse? fuit labor et solertia tanti.
Ampla quis ex uno confecit marmore tecta
Thraicio fundata solo: qua magna perinthus
Ante fuit: priscum mutauit heraclea nomen.
Ardua pyramidum quis culmina nubibus æquat?
Quis tantis ephesum templis? quis turre Canopū
Lucifera? libycas olim quis pressit harenas
Mole iouis tanti? quis uicit ama zona fortem?
Quis lapitas: durosq; truci læstrigonas ore?
Alpinum quis strauit iter? quis marmor aceto
Rupit et æternis canentia saxa pruinis?
Hæc facit assiduo sudans in puluere uirtus.
Quattuor in magno rerum primordia mundo
Secretis abstrusa locis ignotaq; regnant:
Scilicet hæc. fatum. uirtus. fortuna. deusq;

Iura deo maiora manent. cui proxima uirtus
Tertia sors fato. cui se fortuna ministram
Exhibuit: flammis uirtus durata geluq;
Fortunam fatumq; domat. dare sola triumphos
Et leuibus uectare rotis: intexere lauros
Frontibus et uiridi raptum de cespite gramen
Ipsa potest. fuluo lucentes ære coronas
Signaq; partitur naualibus ardua rostris.
Et faciles myrtos exsanguis præmia belli.
Hæc monstrare uolens sua quanta potentia sæclis
Plurima preteritis hominum sublimia fecit
Pectora sed nostro non usa minoribus æuo
Viribus illustrem belli pacisq; Robertum
Protulit officiis: se seq; effudit in illum.
Ipse caput sacrum totamq; simillimus illi
Corporis effigiem. Casu si pingat apelles
Insignem clarumq; ducem uoluisse Robertum
Fingere: et exemplar ductum credetur ab illo.
Cerne uirum. uiden excelsæ quæ gloria fronti?
Quis capiti decor incano? quæ gratia uestit
Lumina? maturo quid maiestatis in ore
Fulgeat? extantes humeros pectusq; leuatum
Leniter et settosa toris porrectaq; cerne
Brachia neruorum solida compage ligari.
Præscia uenturi iussuq; excita tonantis

Tale duci natura decus largita fururo est.
Quã bene cristata recubant sub casside crines:
Quã bene sub torace sedent mauortia corda.
Non ærata grauat uiridem lorica senectam.
Non ualidam grauis hasta manũ:non ilia fulgens
Ensis:et horrificum spargens romphæa nitorem.
Cum rutilare truces conos adamantaq; summo
Vertice uibrantes late diffundere flammas
Aduersæ uidere acies trepidare uideres
Corda manusq; uirũ:tremulaq; in stapede plãtas
Stare loco nescire:ducis præsentia tanti est.
Sicut ubi libyæ per inhospita rura leonem
Iratum uidere feræ:si fidere cursu
Si tentare fugam nequeunt ante illius ora
Deposita ceruice iacent:regemq; fatentur.
Nec semel aut uno tantũ fuit agnita uirtus
Ista loco:procul europam discurrit in omnem.
Qua premit aerias gallis in finibus alpes
Hyberno Cynosura gelu:qua murmurat æquor
Hadriacum:qua rura lygur saxosa colonus
Exercet mitesq; legit de collibus uuas
Thyrrheno siculoq; madent ubi littora fluctu
Facta ducis celebremq; sonant ora omnia famã.
Quid referam uirides annos cũ uenit in arma

Pene puer: patrui mores et sfortia semper
Signa sequens: teneras prima lanugine malas
Claudere fulgenti galea tum coepit: et armos
Deliciis rigido positis circundare ferro.
Sicut Marmarici soboles primæua leonis
Iam pendente iuba curuis ubi fortior ætas
Vnguibus et ualidis armauit dentibus ora
Stare nequit: cursuq; feras saltuq; fatigat.
Sic puer ut flagrans picena ꝑ oppida fulmen
Transiit: et celeri fregit tot mœnia marte.
Non maiora tulit uirtutis signa futuræ
Scypio: cum pauidis tranans pro ciuibus æquor
Attulit in libycam strages et funera gentem.
Quid repetam uictis antiqua pericula boiis?
Scit Derdō Tanarusq; furēs Tanaroq; ꝓpīquās
Eridanus nec non insubris flumina lambri.
Quid cum uix secum rapuit sua signa Iacobus
Aufugiens? erat ille tamen non segnis: et artem
Palladiam doctus: sumptaq; acerrimus hasta.
Non marius Cimbrum maiori clade furentem
Nec marathon fudit maiori turbine persas
Milciades quādo subitis congressibus hostem
Fregit: et ingentem sepeliuit sanguine campum.
Adde fluentinis pugnam pro ciuibus: adde
Flaminiū (poterit meminisse Bononia) martem

Ipse quoq; a gallis magnos sortitus honores
Militiam sub rege diu tractauit et arma.
Quis canat assumptos olim pro rege labores
Quē modo fata pmūt: quis parthenopæa p arua
Flagrantes referat pugnas? mille oppida mille
Terruit excelsis positas in montibus arces
Postq̄ sidereo moriens Alfonsus olympo
Claruit: et magno cœlum repetiuit honore:
Arnus et alphææ meminerunt humida Pisæ
Moenia cum patrio missus de littore miles
Daunius in tuscos magno ruit agmine campos.
Scit quibus immensum traiecit pontibus amnem
Luca uetus qualesq; dedit tuba martia cantus
Scit ueteris Lunæ tractus nymphæq; marinæ.
Cum ducis anguigeri stygio caput abdidit orco
Vltrici mors acta manu cum plurima creuit
Seditio fortuna grauem meditata Roberto
Perniciem uirtute nouos abigente tumultus
Et fraudes retegente deo delusa retraxit
Lora dolens: gemuitq; dolos exire latentes.
Bis patriæ laturus opem: bis pulsus iniquo
Sidere: uirtuti saltem satis undiq; factum est.
Sēper habet uentos placidū quibus exciter æquor
Aeolus: et nautis cursus fortuna secundos
Inuidet: et crebrum ferit alta ceraunia fulmen

Sed magis excelsæ patuit solertia mentis
Cum seruile iugum Genuæ contriuit et urbem
Egregiam lygurum terra pelagoq; potentem
In pacem antiquam libertatemq; reduxit
Quam tamen ante graui patriæ subiecerat astu.
Hoc orbis miratur opus: superare uidetur
Id facinus tam grande fidem: sed uidimus ipsi:
Nec tantum liuor potis est abscondere lumen
Classica et armorum strepitus et cornua rauco
Irritata sono contortaq; sulfure saxa
Audiuere procul Cyrne Sardoaq; tellus.
Sicut ubi augustus celsa sub Leucade uictor
Agmina disiecit phario crepitantia sistro.
Non animis tantum fabios ualuisse trecentos
Qui patriæ uallum se se fecere: suoq;
Corpore clauserunt aditus hostilibus armis
Crediderim: nec te cõbusto Sceuola trunco.
Cum furor Ausoniam nuper mauortius omnem
Subuertisset: opes uenetæ fessumq; lababat
Imperium: uires italæ concordibus armis
In uenetum magnos simul exciuere tumultus.
Arma uiros fractasq; padus sub gurgite lato
Voluit adhuc classes: et adhuc tinnitibus aures
Ferrariæ tantis resonant calcata paludum
Stagna quibus uix ante fuit uia piscibus: altos

Sub quibus irato nabat padus æquore pontes
Nec laudare satis possum: nec credere quemq̃
Posse reor nisi qui tantis interfuit ausis.
Non melius rhenum cæsar Rhodanumq; sonãtẽ
Edomuit: rapidum non sic augustus Araxem
Ferre iugum docuit: ripisq; adiungere ripas.
Heu quantos luctus illis quot saeua diebus
Funera sollicitæ rapto pro pignore matres
Accepere. ferunt athesim per rura cruentum
Isse diu ripis toto moerentibus anno.
Ipse etiam uitreis qui pascua diuidit undis
Mintius accepta uariauit cæde colorem:
Sanguineumq; bibit mixto cum puluere rorem.
Solus martis onus tanti furiasq; Robertus
Sustinuit: solus tantos compescuit ignes.
Nec tantum Cocles nec tantum Curtius umq̃
Moliri potuit. ueteres sua sæcula laudent
Nostra suis etiam non sunt fraudanda trophæis.
Hic quãdoq; moras Fabii quãdoq; furorem
Cæsareum simulans uario stratagemate uictor
Italiæ sese ingenti prefecit honore:
Communemq; hostes ipsi fecere magistrum
Militiæ nec eos puduit discedere ab armis:
Et pacem petere et palmam prebere Roberto
Credimus officiis olim longæua daturos

Signa triumphalem uenetos ingentibus arcum
Nam penes hos uiuit priscæ uirtutis imago
Et ueteres æquant regnis crescentibus annos.
At nunc romanas arces gentisq; latinæ
Regna quibus quondam totus nõ obstitit orbis:
Et uiolata sacri deffendit iura senatus.
Vultorem hunc omnes assertoremq; salutis
Asciuere suæ .populi quos Brucia tellus
Quos garganus alit Marsi fortesq; sabini.
Et locri quos ut fama est inuisa tyrannis
Compulit indignam bellis auertere sortem.
Et diomedei ciues Dauniq; nepotes:
Lucani calabriq; omnes: atq; hernica saxa
Vno omnes clamore uocant: unoq; Robertum
Ore petunt. altis præruptæ collibus arces
Auxilium uento explicitis insignibus orant.
Ipse per hostiles latii modo fulminat agros
Parthenopē cumasq; petens. Cataphratta sequũt
Agmina. iam Clanium magnus iã pulsat acerras
Clangor: et ingenti trepidat campania motu.
I. decus Italiæ tantoq; accinge labori:
Preteritisq; nouam meritis hanc adiice laudem.
Quam delere sequens annis labentibus ætas
Nulla queat: quæ coelo ipso scribatur et astris
Parce tamen miseris: nec te fortuna superbum

Efficiat:casu uirtus dominetur in omni.
Sed quibus antiquæ laudis te heroibus æquem
Ausoniæ custos et sæui gloria martis
Nescio. nam paucos horum syncæra coronat
Fama uel unicolor probitas sed crimine uirtus
Multotiens offensa cadit: mutatq; colorem
Virgineum. ceu cum terrenam Cynthia nubem
Intrat: et ammisso perdit sua lumina phœbo.
Cæsar ut edomito laudem feliciter orbe
Sic meruit summum uiolata turpiter urbe
Dedecus: atq; fauis taxos iniecit amaras
Adde q̃ e magni templo iouis impius aurum
Sustulit: et patrio maculauit sanguine dextram.
Tu uero patriam seruas: limenq; paternum
Exulibus reddis quos non sententia legum
Sed liuore furor tinctus fugat herculis instar
Ad commune bonum genitus. Tu templa deumq;
Eximiis oneras donis. labentia multo
Restituis delubra situ. tua dextera nulla
Cæde madet. fuluumq; tibi non imperat aurum:
Hanibali uero clades preconia nostræ
Magna ferunt. sed fœmineis qui uicerat omnes
Vincitur illecebris: partosq; offuscat honores.
At tu blandicias rigidum muliebribus ensem
Et celeres preponis equos: ignaua perosus

Ocia continuis robur ſudoribus äuges.
Sed neqꝫ tu libycā miti ſub pectore claudis
Perfidiam: Tu namqꝫ fidem tu fœdera ſeruas.
Decolor emathii regis canit India nomen:
Perpetuum: ſenſit celebrem Taprobana famam
Terra iacens noctes ubi ſol facit igneus æquas
Sed tamen ille graui quotienſ erat excitus ira
Læta cruentabat turpi conuiuia cæde:
Atqꝫ furens aliquem comitum mucrone petebat.
At tua tam grauibus non æſtuat ira procelliſ.
Nam ſubitos innata premit prudentia motus:
Et cito ſideream ſpargit clementia frontem.
Vnus adeſt cui te ſimilem tua lactea uirtus
Efficit: et nulli probitaſ obnoxia culpæ.
Scypio: qui tanto felix cognomine nunq̄
Criminis illuſtres maculauit labe triumphos.
Fama facit uos una pareſ, uos unus honeſti
Iuſticiæ uoſ unus amor: par cura pudoriſ.
Vna gubernandi celebrat ſolertia martis.
Adde ꝙ ille mori pauper q̄ uiuere auarus
Maluit: abiectiſ opibuſ ſeruiuit honori:
Mancipium uirtutiſ erat: quæ ſumma putatur
Solaqꝫ libertaſ: ſunt uincula ferrea moreſ
Indomiti: menteſqꝫ iugo ſceluſ arcet iniquo.
Te quoqꝫ Pompeio patriæ pietatiſ et æqui

Suadet honor cōferre: uetat graue funeris omen.
Si te militia plures et rebus agendis
Aequiperant prisci lectis annalibus æui
Relligione parem tibi non offendimus ullum.
Tu mare tu siculos fluctus et limen Acestæ
Alcinoiq; domos regnum phæacis Olyssi
Phœbeam tu naue Rhodon petis atq; Cythera
Carpathio prætenta mari persæaq; saxa
Tristis ubi Andromade mōstris obiecta marinis
Fleuit: et æquoreo Christi presæpia cursu
Quæris ut horrendi uideas caua saxa sepulchri.
Nec contentus eo Nilum et memphitica regna
Transis: et immites arabum progressus ad oras
In iuga uenisti longo panchæa labore.
Cinnama per campos illic et tura leguntur:
Illa niger Nabatheus arat felicia rura
Et legit ex multa spirantes arbore sucos:
Mox iter ad sancti prærupta cacumina montis
Vertis ubi duro stilantes marmore guttæ
Diuinum testantur opus: quia languida morbos
Mēbra fugant attacta graues. hinc uirginis ingens
Gloria cyprigenæ totum uulgatur in orbem.
Te maris et terræ fecere pericula sacrum
Hoc iter iste labor summo te ascripsit olympo:
Nec sinit hostiles in te sæuire cateruas.

Quare age romuleos dux fortunate penates
Et latias tutare domos: succurre tuorum
Casibus: et miseros siculis a finibus audi.
Vt postq̄ domito florens uictoria regno
Te reducem nobis dederit cum laude triumphū
Accipiens curru uenias inuectus et auro
Splendidus. et niueos uideas sudare iugales
Axe sub aurato sparsis cādentibus alta
Circum colla iubis gressusq; audere superbos
Sed frenis parere tamen legemq; magistri
Composito seruare gradu. Descendet ab alto
Limine solenni pompa plæbisq; patrumq;
Cinctus et albenti gradiens in ueste sacerdos
Maximus immēso magnum decus addet honori.
Nec tarpea tibi rupes sed summa petentur
Limina sidereo posuit quæ Roma tonanti
Clauigeroq; patri: uentis ubi cymba secundis
Nauigat in tutos spumosa per æquora portus.
Roma coronatos passim per compita funes
Ducet et extenso claudet uelamine cœlum
Per celebres aulæa uias suspendet: et omnis
Vicus odorato late spirabit amomo.
Tum tuba pacificos cantus alternaq; reddet
Carmina partitis uicibus tunc tibia dulces
Ad numeros inflabit ebur: totoq; sonabunt

Aethere plaudentes populi sonus omnibus idem
Lætitiæ confusus erit ruet undiqꝫ magnum
Multisonæ pelagus turbæ: tibi gestiet omne
Limen: et ex alto spectabunt culmine matres.
In uultus conuersa tuos suspensa manebit
Roma diu. talem prisci uidere triumphum
Paulus ubi antiquos macedū populatus honores
Alta catenatum tulit in capitolia regem.
Sic precor has olim liceat mihi cernere pompas
Et cantare tuas maiori carmine laudes.
Nos tibi uiuenti tantos debemus honores
Sed uitæ maiora manent te dona futuræ.
Quæ dum flagranti cuperem cognoscere uoto
Orassemqꝫ diu superos arisqꝫ dedissem
Candida cum gemitu lucentibus orgia flammis
Ipsa nec ambiguis tandem monstrata figuris
Et miro sunt uisa modo: dum palladis humor
Pasceret ardentem lychnum suspensa tenebam
In multam uigilans noctem uix lumina somno
Aspergente graues lætheo flumine sensus.
Siue sopor seu mens excessu capta profundo
Egerit hoc tolli in magnam sum uisus olympi
Sublimemqꝫ dei patriam: quo nubila nostram
Nulla ferunt noctem. coelesti lumine uirgo
Circumfusa caput sacrum: frontemqꝫ serenam:

Cui fulgens insigne rotæ.cui lucida nubes
Ex humeris prolapsa pedes currebat in imos.
Multimodisq; fluens sinibus crispabat amictum
Qualem nulla potest hominum solertia filo
Texere nec uiuos imitans pictura colores
Fingere.dux erat ista mihi:duxitq; per orbes
Aethereos magni monstrans miracula mundi.
Dum procul a terris quantum se tollit in altum
Pelion aut magni uertex sublimis olympi
Per tenebras noctis mediumq; per aera nobis
Esset iter quædam pallenti corpore formæ
Ora quibus succensa:leues in tergore pennæ.
Vnguibus harpyis similes sine uoce leuarunt
Ingentes alas:rapidoq; abiere uolatu.
Sicut cum magno pascentes agmine corui
Si subito uenator adest nigrantia tollunt
Brachia:et extento fugiunt per inania collo.
Territus heu quænam uirgo teterrima dixi
Turmatim uolitant tenues simulacra per auras
Hec referens ibam lateri consertus et armo
Virginis ut pauidi latitant sub matribus agni
Cum truculenta feri uidere lycaonis ora.
Tum uirgo duce me nulla formidine pectus
Frigeat.hæc nostro fugiunt exterrita uultu
Agmina.Sunt animi tristes quos expulit olim

Sedicio primæua:tenent hanc aeris oram
Perpetuo damnata gelu tenebrosaq; regna.
Hæc loca sunt ubi Vulcani longæua uetustas
Credidit arma ioui trifidūq; excudere fulmen.
Hic notus hic boreas habitant:hic horrida grādo
Hic sonat horrendum tonitru.nubesq; per atras
Fluctuat:hinc ibres:hinc nix hyberna per alpes
Expuitur gelidoq; solum circundat amictu.
Pars terræ uicina magis canente pruina
Et lachrymis uitrei roris stillantibus humet.
Altior hic per quem ferimus uestigia tractus
Aeris æthereæ sentit contagia flāmæ
Ardescitq; magis stellis sorbentibus istuc
Ex ima tellure uapor sublatus ab igni
Corripitur,uariosq; facit splendere Cometas.
Hic bolides:longæq; trabes:Xiphiæq;:Dociq;
Hic pogon crinesq; micant: et acontius ardor
Atq; alii sicut diuersi uultibus ignes
Sic quoq; diuersa sortiti nomina uoce.
His deus ingentes rerum predicere motus
Venturosq; solet terris portendere casus.
Sicut preterito chalabros cum terruit anno
Fulgor:et ignitis ardens mucronibus astrum.
Mox proferre caput tanti cœpere tumultus.
Et teretes aiare tubas;bellumq; per omnem

Auſoniam:et latium Thibris potare cruorem.
Tunc ego per rapidos uirgo mihi tranſitus ignes
Eſſe poteſt impune:leues ſi corpora flammæ
Sic terrena cremant?uirgo rariſſima dixit
Flamma nec exurit nec diſſipat ore tenebras
Ni congeſta uoret terrenæ pabula molis.
Aſt ubi ſiccato uires in corpore traxit
Vrit:et illuſtrem ueſtitur lumine uultum.
Hæc ait:et celeri flammam tranare meatu
Cœpimus. at poſtq̄ raros ſuperauimus ignes
Conſtitit.et ſummo terras monſtrauit ab axe
Sic memorans.Campos humiles pontūq; liquētē
Deſpice conuerſo regna ad mortalia uultu.
Aſpice q̄ breuibus ſpaciis humana coegit
Tecta deus.terram pelagus pene occupat omnē
Aequorei ſpacioſa greges maioraq; longe.
Regna tenent.in clauſtra homines āguſta redacti
Tā magnos agitāt tam paruo in pectore fluctuſ.
Illic tota iacet quam ſi quis ſanguine fuſo
Sortitur bene credit emi peritura diebus
Gloria uenturis.Romæ quam totus honorat
Orbis ad extremos nomen non tranſmeat ortus.
Illis tot cædes hominum tot funera campis
Tot lachrymæ tot uoce ſonant ſuſpiria triſti.
Si genus humanum ſaperet:nec inertia tantum

Illecebris captum uitæq; fugacibus annis
Corpora curaret. labentia regna lutumq;
Casurasq; habitare domos et uille puderet
Hospiciũ quod cuncta sinu cœliq; marisq;
Purgamenta legit: tristes ubi sidera casus
Assiduasq; pluunt infesto lumine mortes.
Cerne ait: et raras intercurrentibus undis
Monstrabat terræ maculas: et euntia circum
Aequora: quæ multis supereminet undiq; tellus
Orbibus: in plures populos diuisa: genusq;
Multimodum: stygiis etiam sub manibus inquit
Esse domos: quæ cum nos aere somnus opaco
Sopit habent phœbi radios passimq; per urbes
Exercent operas ciues per rura coloni.
Nos illis homines tantum quæ uidimus ipsi
Credimus esse locis sed et hi qui tartara subter
Arua colunt uestras inquit sub fluctibus altis
Nare putant terras: illis contraria certe
Sed nõ alta magis semper uestigia fertis:
Nam neq; uos illis illos neu credite uobis
Esse superpositos: Spatiis æqualibus æther
Vndiq; circũfert immotis axibus astra.
Nec pars una iacens infra pars altera supra.
Vndiq; terra subest cœlo: cœlum undiq; sursum.
Aspice iam curuum triuiæ superauimus orbem.

Ipsa sub humenti modo fert uestigia cancro:
Iam terras rorabit aquis: iam nubila coget.
Vix ea finierat. subito conspeximus atram
E pelago nubem tolli: mox frigidus aer
Intonuit uentis et tempestate sonora.
Visa prius cœca latuit calligine tellus.
Altius apprehenso me preuia traxit amictu.
Hic sonus: hic ingens moto concentus olympo:
Et procul audite mira dulcedine uoces
Lætaq; suspensam rapuerunt carmina mentem.
Tum mihi dux tolle arrectis os auribus: isto
Perpetuum pæana deo modulamine cœlum
Reddit: et æterna concordant sidera laude.
Nullus ibi fato locus est tristiue senectæ
Hoc cœleste melos annis mordacibus obstans
Effugat exsangues rugas: hæc tanta uoluptas
Non subiit mentes hominum non impulit aures.
Hi sunt ætheræ campi regionis: ad ortum
Verte acies: clarosq; uide terræ immemor orbes.
Aspice quam claro graditur Cyllenius ore
Qui minor apparet uobis: iam surgit: et ipsum
Iam seres indiq; uident. Quis lucidus inq̃
Ille nitor: cui se croceis aurora capillis
Copulat. et tenui lustrat iam lumine terras?
Quam læto splendore micat: q̃ grata uenustas

Ore sedet. tremulam dum spargit in æquora lucē
Emicat et pulchro gaudet sub sidere pontus.
Hæc uenus est iquit mea dux hæc flāma benignū
Porrigit in terras clementi luce fauorem.
Et nunc herbiferis rorem disseminat agris:
Nunc aperit flores d pastaq; gramina campis
Restituit: tenuesq; pluit per pascua nimbos.
Cur fugit in calpen dixi cur fluctibus altis
Fertur ad occasum pelagus: nec pellitur euro?
Luna uehit secum pelagus respondit et orbe
Iam cadit ex alto: latiis iam iam occidet oris.
Et remeare fretum: retroq; impellere magnam
Cum sonitu molem undarum spumamq; uidebis
Vorticibus ferri rapidis et currere in ortum.
Rarus enim pulsis claret iam nubibus aer.
Lunaq; per claram diffundit lumina noctem
Terminus hic tenebris: sterilem nō altius umbrā
Terra leuat: nigros circūfert pallida uultus
Oraq; perpetuo refugit titania gyro.
Et modo sub pedibus suprema cacumina nostris
Erigit: et medio terras nox humida cursu
Iam tenet: eoos surgens aurora colonos
Excitat: et lucem cantu prenunciat ales
Hesperii cœnas ineunt: ipsiq; britanni
Pinguibus incipiunt hilares accumbere mensis.

Aſpice q̄ lato ſol circumplectitur ore
Oceanum terræq; ſolum: fugit undiq; lato
Margine: ſed primos iam latior exit ad ortus.
Qui mundi neſciret opus ſucceſa putaret
Aequora et ingenti Neptunum ardere camino.
Lumen ab occaſu ſenſim ſubmittit in ortum
Auroram ueneremq; ſequens. Quæ īcendia dixi
Tanta procul uideo flammis ardere cruentis
Ille inquit Mars eſt aſtrum crudele nocenſq;
Terrigenis ſemper morbos et bella minatur.
Iſte per auſoniam bellis ardentibus omnem
Sæuit: et indomito ciet undiq; bella furore.
Quod niſi nos diui quibus hæc mortalia credit
Regna pater ferremus opem: dudum itala tellus
Heu. miſeræ cedis grandes ploraret aceruos.
Sed mihi magna mei cura eſt ſtudiumq; Roberti.
Quotidie bellis illi comes omnibus adſum:
Et cui non poſſum uulnus prohibere ſalutem
Reſtituo: deus iſta meæ dat munera curæ.
Et modo mortali furioſa per agmina uultu
Nunc nebulis incluſa feror: duco atq; reduco
Incolumem. Nuper ſtigii de faucibus orci
Illius egregiam ſobolem cui martius ardor
Ignifera glandis malas traiecit et ora
Eripui: medicaſq; manus et pinguis oliui

Pharmacō applicui q̄ adhuc mea marmora sudāt
Iam sua ligna Charon gaudens ex æquore nigro
Appulerat ripæ: contoq; innixus acerno
Expectabat hians miseram tristemq; rapinam
Suspice pacificos ignes placidumq; nitorem
Iupiter est depone metus. affabile sidus
Et sacrum uenerare iubar. fulmenq; trisulcum
Neu metuas: alios clemens hic mitigat ignes.
Quāuis tantus eat: tantoq; effulgeat ore
Si tamen accedas placidis te colliget ulnis
Sed caue uulnificam falcem sidusq; malignum
Quod pallere uides tristiq; albescere plumbo.
Hac uia sit: mœstiq; senis ne sidera tangas.
Venimus in campos flammis ubi millibus æther
Ardet et obliquo fulgent animalia circo
In boream conuersa caput. Quur sidera dixi
Clara micant? quis tot cœlum fulgoribus implet?
Dantne uel accipiunt ignes aliunde coruscos?
Dixit ad hæc uirgo. cœlis essentia simplex
Densior est ignis: flamma quoq; densior aer
Aere neptunus. cæco iacet infima fundo
Terra humiles sortita locos: ubi densior orbis
Sole repercusso splendor uibratur: et astrum
Dicitur. at rari penetrantur lumine tractus:
Non abeunt retro radii. Qua plurima iunctis

Limitibus coeunt in eodem sidera limbo
Lacteus efficitur circus: qua lactea fingunt
Vbera iunonis tortos fluxisse per arcus.
Prospice. iam toto pontum sol deserit orbe
Et cum sole caper recto se tramite tollens
Surgit: et ex undis cornu procul erigit altum.
Ausoniæ iam prima dies: iam summa relucent
Culmina gargani: iam lux discriminat agros.
Vis mouet hos orbes uirgo: quis tēperat inq̄
Tantæ molis iter: campis ego semper ab imis
Suspiciens tanti motus cognoscere causas
Iam pridem uolui. tales dedit illa loquelas.
Aethereæ mentes quæ corpora nulla nec artus
Accipiunt magni uisu subiere tonantis
Munus id: a prima cum fluxit origine mundus.
Nec labor est illis labor hic sed summa uoluptas.
Cernis ubi phoebus summum iam porrigit orbē
Perpetuæ sedes animis motricibus illic.
Sed propera. niuei uiden aurea cornua tauri
Præcipiti sub fronte hyades a clune coruscant
Pleiades uernæ. Nobis iam circulus alter
Scanditur. hunc alius curuato limine cingit
Signifer: aut nullæ pingunt animalia formæ:
Nec uarios usq̄ stellarum suscipit ignes.
Lucet. n. glaciemq; refert uitrumq; colore:

Cryſtalliq; tenet nitidos cum nomine uultus.
Hinc ſua cœleſtes ſumunt exordia motus
Hic alios ſecum magno molimine uoluens
Raptat: et in boream lentis declinat ab auſtro
Paſſibus: et retro ſua per ueſtigia fertur.
Vltima iam nobis regio flammantis olympi
Panditur. et ſummi monſtrat ſe regia cœli.
Suſpice non ſolis radios non ſideris ignes
Sed totum flammis circunlambentibus orbem
Surgere in immenſam tam uaſta incendia lucem.
Obſtupui: ſanguis uenas et anhelitus ora
Deſeruit. ſi tot quot ſunt modo ſidera cœlo
Conueniant ſoles magno par lumen olympo
Non pariēt: tantum mortalia lumina cōtra
Non potuere iubar tolli: Contagia uirgo
Corporeæ molis dixit tua pectora tardant
Et fragiles ebetant ſenſus: ubi liqueris artus
Nō ferret hæc ingens ullum tibi flamma pauorē:
Pone metus: aude tantos te inferre per ignes
Fide mihi. illæſum ſummo te culmine ſiſtam.
Hæc ait: et celſam ſubito me traxit in arcem.
Hic pater immenſes regio latiſſima campis
Pluſq̄ noſter eat uiſus. ſi dicere fas eſt
Fine caret. tellus ipſi collata ſepulchrum eſt.
Et cœco ſpelunca ſinu: quam lubricus humor

Et cœnosa palus diro contristet odore.
Nil maius natura potest: dū conderet orbē
Hic regni caput hic mundi deus esse cacumen
Instituit: spacium fulgor per mane uagatur
Quātum non oculis q̄tū nec mente uidemus.
Dux oculos defixa solo paulumq; morata
Cerne ait: agnosco magni uestigia Pauli.
Hoc olim stetit ille loco: cum lumine captus
Deposuit sæuum uirus: squammamq; draconis
Exuit: hac iter est ad nostri limina regis.
Accelera. latus illos procul aspice campis
Innumeros hominum cœtus per florea prata
Ferre coronatas uario diademate frontes.
Et fulgere togas auro gemmisq; coruscas
Scintilare manus. hilariq; incædere uultu:
Hi sunt purpurei reges qui sacra deumq;
Præposuere opibus: quos detestanda libido
Imperii non crudeles non fecit auaros.
Si tamen aut turpes maculas post fata tulere
Aut iniucundum terrenæ fecis odorem
Sub stygiis lauere uadis: nam flumina quinq;
Has scelerum labes et regna chatartica soluunt.
Ille ferens mitem toto prior agmine uultum
Imperii quondam partem romanaq; regna
Viuus adhuc cessit Christo: generiq; futuro.

Propterea deus hæc illi latissima regna
Et toto maiora solo concessit. et ipsum
Regibus his prefecit: eunt spaciosa per arua
Maxima cum dulci miscentes gaudia risu.
Ecce gradus in nos omnes et lumina uertunt.
Accelerant: Tantos unq̃ non uidit honores
Roma potens: Viden ad leuam qui lumine claro
Regales prefert animos. hic parthenopeus
Nuper tenario ueniens Alfonsus ab orco.
Magnanimæ saluete animæ: saluete magistri
Bellorum quondam: quos et terrenus honorat
Orbis adhuc: tantæ ne meo prestare coronæ
Obsequio quicq̃ potero? sermonibus istis
Compellauit eos uirgo: Tum parthenopeus
Curuato cum fronte genu sic ora resoluit.
Aetherei splendor rutilans et magna senatus
Gloria cœlestis patriæ quæ limen emisti
Sanguine: cui digitos deus et caput obligat auro.
Cui uiuens addictus eram. parere parati
Venimus: ut dignos meritis reddamus honores.
Sed tamē hic nostros q̃s nā nouus aduena campos
Tecum adiit? uiuis ne patent empyrea regna?
Tum sic orsa loqui uirgo. Rex maxime quondā
Magnanimiq; sator regis: nisi noxia primus
Mala parens fregisset erant hæc peruia uiuis.

Regna. ſed infelix legem ſcelus attulit iſtam.
Attamen omnipotenſ cui uult pater atria pandit:
Nec leges aditus omnis clauſere: nec ipſum
Latorem uincire queunt. De limine pulchræ
Venimuſ italiæ: magnoſ ubi ſæua tumultuſ
Arma parant. uexatq; tuos ſors dura nepotes.
Namq; tui proceres regni communibus armis
Dum mutare iugum longoq; exire laborant
Seruitio. bello illuſtrem duxere Robertum
Littore de ueneto. Sors eſt incerta futuri.
Sic mea dux: heros animo non pertulit ægro
Sed placido ſic ore ſonat. Nos æquora quondam
Vertimus et miſeras nimium uexauimus urbes.
Pœnituit: poenaſq; dedi. Phlegetonte ſub alto
Arſimus: et longos ignem portauimus annos
Scit qui uinctus erat lateri Franciſcus eodem
Sforcia ſupplicio quotiens plorauimus una
Blandimenta. dolos. furias et plurima uitæ
Crimina preteritæ. ſed nos clementia patriſ
Atq; tuæ iuuere preces: me nulla cupido
Sollicitat regni: tales cum corpore curas
Exuimus. certent ipſi uideantq; nepotes
Quid leges et iura uelint. ardentia manes
Expectant quoſ precipites in tartara mittant:
Quos in uincla ferant: cui ferrea uerbera poſſint

Intentare truci instantes crudeliter ore.
Viderit hæc cui flamma potest ea sæua nocere.
O utinam q̃tas regni mea pignora curas
Iusticiæ tantas habeant: tum firma manerent
Sceptra: nec infesto resonarent clasica cantu.
Sed regni iactura minor. pietatis et æqui
Maxima. diuitias aufert et regna uetustas
At uirtus æterna manet: sequiturq; sepultos.
Bella gerant ipsi: uincant quibus ætheris alti
Fauerit īperium. generi meliora rogabo
Fata meo: sortemq; ferant patientius omnem.
Sic ait: et comites nutu assensere loquenti.
Tum mea cæsaream uertens in lumina frontem
Sfortia progenies pacem Franciscus et arma
Doctus: et illustres inter uirtutis alumnos
Inferior nulli dixit Cum ueneris illuc
Quisquis es ad nostrum qui tam feliciter orbem
Aduenis insignē iubeas saluere Robertū:
Ille mei splendor generis: tantoq; nepote
Lætor adhuc. uidi casus uidi illius omnem
Fortunam miserans: sortem iā uicit acerbam
Et potuit grauibus fatis obsistere uirtus.
Ille meos priscum non aspernatus amorem
Seruet ut ante meis gereret cum strenuus arma
Auspiciis dulces mecum dum uiueret annos.

Viuat:et huc animi curas iam porrigat omnes.
Sic ait:et uersis ibat iam passibus agmen.
Cumq; recedentem coniecto lumine turbam
Prosequor admirans uiden hūc cui plurima mēto
Canicies dixit Virgo:bizantia sceptra
Gessit et immensas tulit in compendia leges:
Iustini genus egregium:Theodosius illi
Iungitur:et dextro leuum latus applicat armo
Qui sequitur Traianus erat:quem traxit ab ūdis
Tartareis magni deus ad suspiria uersus
Gregorii.tantum pietas seruataq; semper
Iura ualent.hi quos hederis lauroq; uirentes
Cernis idumæa signari pectora fronde
Godfridus Caliphæ domitor qui regna recepit
Vsurpata diu:solimasq; ascendit in arces
Turbine cum magno.Veneti ducis inclyta proles
Et sacer in tanto primos Adamurus honores
Agmine sortitus.nitidis Boemundus in armis
Clarus adhuc.Vgo magnus:geminiq; Roberti.
Hi simul adiunctis coiere in prælia castris
Per Nicomedis agros opulentaq; regna Niceæ.
Perq; lycaonios adierunt Reblata campos
Reblata quæ primos Petro concessit honores
Anthiochi cum iam muros et nomen haberet
Cappadoces.Tyriasq; domos Sidona potentem.

Sub christi misere iugum. Si uicerit hostem
Sceptraq; Parthenopes parere coegerit urbi:
Romuleæ longi cum metæ recurrerent æui:
Hæc in regna feram tota cum prole Robertum:
Diuorumq; choris addam. gaudebit: et alto
Corde redundantem diffundet in ora uoluptas
Læticiam: cum se circum sua pignora cernet
Ire per elysium: terras oblitus habebit
Castra per æternas gradiens heroica laudes.
Dixerat. his paucis ego longa silentia rupi.
Pande mihi nisi scire nefas ubi rector olympi
Quosue lares habitare solet: nam credimus ipsũ
Hisaltis errare locis: cœlumq; tenere:
Dux mea subridens supra deus inquit et infra
Aethereos orbes habitat: sub sole sub aura
Sub tellure latet: sub dite: sub æquoris unda.
Omnia plena deo. nam sicut tota per artus
Corporeos mens una subit sic unus in una
Mundi mole deus: mundo tamen amplior ipso
Tendit in immensum nulloq; includitur arcu
Sphæra deus uiuens: centri tumor occupat omnẽ
Curuatura locum nescit: defluxit ab ipso
Orbis: et in magno quicquid concluditur orbe.
Nec durare potest quicq̃ nisi porrigat ipse
Auxiliatricem clementi numine dextram.

Vna tribus uirtus unum tria numina numen.
Hæc nouiſſe ſatis: debent arcana taceri.
Iam chriſti natalis adeſt: cœleſtia magnos
Agmina conuentus celebrant: diſcedere tempus.
Tunc ego: Mene graueſ iterũ deſcẽdere ad ũbras
Mene domos iterum luteas iterumq; labores
Ferre iubes? ah me tali ne deiice regno
Dux mea: per ſuperos oro per magna tonantis
Sceptra: per hos liceat tecum mihi degere campoſ
Si mortis me dura uetant et ferrea iura
Quid moror? hi fragiles artus in fruſta ſecentur.
O decor o campi dulces o gloria cœli.
Quid mirum ſi ad regna minus terrena reuerti
Felices animæ cupiant? Dum talibus oro
In lachrymis nabant oculi. tepidoq; madebant
Rore genæ. dulces urebant pectora flammæ.
Et ſuaui mœrore labans uix ægra ferebat
Membra genu: uotiſq; diu flagrantibus arſi.
Tum uirgo. quid ſi patriæ tibi tota paterent
Atria cœleſtis? uultu ſi numen aperto
Si ſolium magni uideas atq; ora tonantis?
Te tua regna uocant: iterum te terra repoſcit.
Hoc ſpolium mortale lutum eſt. mortalia condes
Membra ſolo: fecemq; ſuis cum ſordibus iſtam
Ante dabis tumulo q̃ cætera cernere poſſis

Et nostras habitare domos. Si uillibus inque
Me spoliem membris iter hæc in regna patebit?
Non ait ætherea nisi quos ex arce uocamus
Huc ueniunt. heu me miserum quem tristia dixi
Fata uocant: iterum uentos patiemur et imbres.
Solicitosque dies et lamentabilis æui
Durius exilium: si me tam dulcibus oris
Eiicitis: saltem liceat precidere uitam:
Mecum oculos pigrasque manus et inertia crura
Ferre sat est. hic singultus hic ipsa relinquam
Corda: meas istinc saltem ne excludite curas.
Ibo igitur: totosque dies in funere ducam.
Parce metu dixit uirgo. tibi proderit huius
Lucis amor uidisse sinus et limina olympi.
Te minus interea uitæ contagia lædent
Mortiferumque scelus; nec te tua fata grauabunt.
Et quotiens me cunque uoles non uoce uocabis:
Velle sat est. adero. Nosti quos ante fauores
Præstiterim: posthac magis experiere secundam.
Hæc ait: et tenuem subito discessit in auram.
Tunc sopor aut aliud fuerit quodcunque soporis
Ora ferens grauibus mihi sautia pectora curis
Liquit: et ãmissi damno tristabar olympi.
Iam superest ut te bellorum maxime ductor
Admoneam non esse tibi consortia tantæ

Aspernanda domus: facilem tutamque ministrat
Hæc in regna uiam pietas et sacra nitenti
Relligio uestita fide: cultuque frequenti
Dona deo diuisque omnes congesta per aras.
Hoc quoque non nostri tantum docuere priores
Qui Christi lauere suos in flumine crines:
Verum etiam qui uana sacris idola profanis
Et fragiles coluere deos. Post cimbrica bella
Barbaricus templum . spoliis predamque recenti
Struxit: et optato Marius sacrauit honori
Bacchus ut eoos uictor penetrauit ad indos
Primitias predæ superis et magna dicauit
Dona Ioui: prisci frondes in templa ferebant.
Primus hic et spoliis aras cumulauit et auro.
Scypio cui nomen deuicta Numantia fecit
Templa dedit superum patri: Marcellus eidem
Gallorum ducis exuuias. Agrippa superbis
Porticibus: grandique deos testudine clausit.
Innocuæ paci molem rex Flauius altam
Tullus ab albanis rediens saturnia templa
Condidit. at Scaurus menti: post arma Camillus
Gallica delubrum famæ. Sed maximus omnes
Constantinus auos uicit: tot templa per urbem
Tot templis sacrauit opes: uasa aurea: gemmas.
Signa: sacras uestes. Casias et balsama cultris

Marmoreis incisa. crocosque et cinnama ab orbe
Vecta peregrino. Sic te quem longa coronant
Proelia: cui summam totiens uictoria laudem
Præstitit: in superos gratum memoremque tonãtis
Esse decet. Sicut ueteres iam laudibus æquas
Militiæ: sic te facias pietate priorem.

FINIS.

Explicit panegyris in Robertum Seuerinatem.

FRATRIS Baptistæ Mantuani Carmelitæ theologi ad magnificum comitem Andream Bentiuolum sexdeciuirum Somnium romanum.

m AXIME iustitiæ cultor: qui clara parentum
Facta nouis uitæ meritis et honoribus auges.
Vos quibus est diuum dono concessa potestas
Felsineæ gentis patriæque tenetis habenas.
Ambiguos rerum casus artemque dolosæ

Sortis et ingenium fallax deprehendere fas est.
Ver non una dies non una reducit hirundo
Sic neque solertes breuis experientia rerum
Fert animos: uigilans prudentia surgit ab usu
Multiplici: sicut de mille coloribus iris.
Hac sine nil tentare boni nihil utile rector
Consultare potest. æquas prudentia leges
Et placidæ pacis mores componit: et omnem
Militiæ martisq; uiam: parit ipsa triumphos.
Ipsa giganteas uires prostrauit et altum
Demolita caput solymo Dauida iacentem
Sustulit imperio: et regni decorauit honore.
Propterea a magno tantis Agamemnone curis
Nestor ab Adrasto uates quem prodidit uxor
Quæritur: in phrygios astu cordatus Olysses
Plus potuit q̃ marte ferox et uiribus Aiax.
Euentus igitur rerum causasq; tueri
Atq; uices uarias et cœca pericula sancti
Est rectoris opus: quo se patriamq; salutem
Seruet: et ad fragilem ueniat cum laude senectã.
Id meditans extrema ducem quæ fata Robertum
Oppressere canam: trepidæq; horrentia noctis
Somnia lugubrem quæ predixere tumultum.
Taliter humanas deus ad cœlestia mentes
Contemplanda uocat: terramq; infestat ut altum

Aethera quæramus: rōne carentia prono
Quæ uultu pascuntur humum: mortalia supra
Nil sperare licet: nobis domus ultima cœlum.
Nec minus est dæmens rerum qui in uortice tanto
Vult requiem q̄ qui ī medio putat æquore portū.
Sed iam mœsta grauem referant insomnia casum.

ſ Igna molorchei fugiens ac ceq̄
Sub qb' occursū triuiæ idig
Palluerat Titan curru pulsabat bello
Virginis icariæ limen: uersis q tristia
Pronus in autumnum radiis: cum
Nescio quis michi corda premēs et
Nubibus inuoluens frontem contraxit
Moestus et ignorans causam moeroris
Conabar reuocare iocis unde gaudia sensum.
Nulla erat ignoto prese edicina dolori.
Multa dies et multa dabant s spiria noctes.
Quottidie absumpti cresc
Cordis: et obscuro uultum
Polluerat uapor egrediens
Lux ierat: nigrisq; ade
Membra toro posui t aras ut somnus inanes
Pelleret: et mentem requies compescerer ægram
Turbida imaginibus surgunt insomnia diris:
Concutiturq; graui gelidum formidine pectus.

Territus exilio: noctemq umbramq silentem
Horresco aspiciens reseransq cubicula solus
Egredior memoriq putans crudelia mente
Somnia suspicio cœlum flammasq micantes:
Atq malum nostros uerti precor omen in hostes.
Pallidus obscuro surgebat Iupiter ore:
Mœstaq nec solitum referens aurora decorem
Per nimbosa ægram fundebat nubila lucem.
Horrendumq sonans dextra cum fulgure fulmē
Intonuit subito: tempestatemq fragosam
Turbidus hyberno boreas uoluebat ab axe.
Tunc audire uirum uoces lituosq tubasq
Armaq et hinnitus acres sum uisus. equorum:
Et graue frigenti murmur ueniebat ab arcto.
Attonitus quid tanta ferant portenta per auras
Dum reputo: curis iterum lentoq sopore
Opprimor: et tepido cogor dare membra cubili.
Procubui languens: et mox ut lumina texit
Matutina quies: umbras incedere tristes
Aspicio: et quendam canis altoq uerendum
Ore senem se se lateri coniungere nostro.
Ardua frons sed tristis erat: miserandaq mēto
Canicies. atro conspersi puluere crines.
Crispatæq genæ et uisu. caua lumina toruo:
Qualia cum multas inter suspiria noctes

Egerit: atq; diu somni contabuit expers
Aeger habet: gelidæ nares: exanguia labra.
Et facies squallore iacens: confectaq; turpi
Ora situ: quales lungi post carceris umbram
Esse solent bello capti: uel tristia quales
Cum gemitu ueniunt natorum ad busta parẽtes.
Ferreus ambibat lumbos atq; ardua torax
Pectora. delapso cingebat eburnea ferro
Armatum uagina latus. signata cruentis
Ora notis: ambæq; manus et pectus anhellum.
Talis erat qualem Aeneæ se maximus Hector
Obtulit in somnis: patrios cum flamma penates
Iam raperet: captamq; dolis iam cerneret urbem.
Effigies herois erat: qui fortibus armis
Inter mille uiros pugnans post plurima tandem
Funera: post cædes hominum dum cædere nescit
Dum renuit dare terga fugæ: confossus iniquo
Sidere procubuit super altæ stragis aceruos.
Territus aspectu primo: tandemq; resumptis
Viribus O tanta qui te sub imagine dixi.
Nocte refers cœlo ne uenis an missus ab orco?
Ille gemens tristi duxit suspiria uoce.
Atq; oculos misero attollens et brachia gestu
Ne trepida dixit christi mariæq; sacerdos
Ille ego quem tantis ornasti laudibus olim

Mœnia dum peterem cœlo romana ſiniſtro.
Ille ego qui uiuens geſſi tot bella Robertus
Inter equos inter lituos nutritus et arma:
Stirpe ſeuerinas: crudam doctiſſimus artem
Militiæ: et caſus uadens animoſus in omnis.
Huc mea me uirtus huc me fortuna redegit.
Magnanimi poſtq̄ ducis infelicia fata
Talibus accepi dictiſ: exorta repente
Corripuere animum rapidiſ incendia flammiſ.
Et uelut ardenti glacieſ cum liquitur igne
In lachrymaſ fluxere oculi: pronumq; lacertis
Complectens heroa piiſ: o maxime dixi
Militiæ pater auſoniæ: quem bella gerentem
Barbara contremuit totiſ germania campis.
O ueneti tutella ſoli: gentiſq; latinæ
Præſidium commune maliſ ne regna paterent
Itala barbaricis iterum ne Rhenus et iſter
Auſoniæ populentur opes tua pectora uallum
Inuictiſ feciſti animis, o æterna tuorum
Gloria: ſi mortale poteſt occumbere corpus
Immortale manet uenturaq; ſæcula nomen
Vincet: et accipient laudeſ poſt funera ſemper
Incrementa tuæ: Noſtriſ antiqua diebus
Te duce ſurrexit uirtuſ. o clara potentum
Sforciadum ſoboles, auris uitalibus ergo

Non frueris: nec uiuis ad huc? cruor iste tuisne
Fluxit an alterius crudeli uulnere membris?
Ausane barbaricæ gentis manus impia tantum?
Ille suum dixit finem mea fata tulerunt:
Et mens coeca prius de tristibus eruta claustris
Iam uidet æternam fracta caligine lucem.
Fata dei consulta uoco non ætheris astra:
Quæ quis aliquas habeant in corpora uires
Cuncta tamen dominum moderatoremꝗ sequũt.
Et nihil attentant si non uidere tonantem
Assentire operi: nutuꝗ fauere secundo.
Non secus ac ualidis harpe conprehensa lacertis
Non alio torquet nisi quo manus egerit ictum.
Tanta hominum generi impietas tã noxia mẽs ẽ
Vt cœlo dent iura dei quasi cymba per undas
Sponte sua scopulos fugiat sine lege magistri:
Et quasi per campum uoluat se biga patentem
Automedonteæ gradiens sine uerbere dextræ.
Præsidet ut summa uigilans in puppe magister
Ostenditꝗ uiam proræ sic solus ab alta
Sede deus tantæ cursus et pondera molis
Temperat: ex primæ motu uertiginis: horæ:
Ex horis nox atꝗ dies: ex nocte dieꝗ
Lunigenæ surgunt menses: ex mensibus anni:
Lustra et olympiades nemoris de nomine dictæ

Et quæ centuplici uoluuntur sæcula cursu:
Chiliadesq; cadunt. quarum iam qnta recessit:
Sexta citis uectata rotis per inane iugales
Ad medium iam cogit iter: mundiq; senectam
Ducit: et alterius uitæ pnunciat ortum.
Hinc hominum deus ætates hinc tempora rerum
Hic spacia hinc uitas animantū et fata gubernat.
Ipse meos fregit ne sim miser amplius annos:
Communemq; pius fecit cum manibus oram
Elysium dixere olim: modo dicitis hortum.
Sed uos ista latent. At cur si læta recepit
Te regio dixi placidaq; in pace quiescis
Ad quam longa piæ mittunt suspiria mentem
Te modo lugentem misera sub imagine mōstras?
Vt genus ostendam mortis respondit: et ipsa
Vulnera quæ accepi pugnans in marte supremo.
Sic quoq; post uictos manes spoliataq; regna
Ditis ab obscuro christus remeauit auerno.
Namq; cicatrices manuum laterisq; cruenti
Rettulit: unde fides omnis titubantibus orta est.
Tum sua membratim moestus similisq; dolenti
Vulnera detexit tepidum sudantia rorem.
Vnum leua manus qua flectere lora solebat
Sub iugulo torax unum perfossus et unum
In subito martis facies acceperat ortu.

Traiectumq; latus iaculo:traiectaq; terga
Sulfureæ stridore pilæ:crurisq; sinistri
Truncus iners plumbiq; genu feruore caducum.
Sed grauius quo uocis iter præcluserat hasta
Hasta uenenato penetrans caua guttura ferro.
Dic age dic inq̄ quando te numina lætis
Accepere locis reducem licet omnia fari:
Et casus audire tuos extremaq; fata
Quis furor armorum quæ tanta licentia ferri
Te rapuit? quæ te curæ tenuere cadentem?
Cogimur o uates inquit parere:sed urgent
Auroram titanis equi teq; orgia poscunt
Sole nouo quibus applaudens lætatur olympus.
Expediam paucis igitur. Vicina Tridento
Castra sub alpinis rapidi trans fluminis amnem
Verticibus qua curua sinu conuallis opaco
Flectitur:et paruæ suspectat mœnia Petræ
Constiterant:uerum obiectu quia montis iniquo
Vnda per angustas fauces et marmora labens
Sæpius obstabat nobisq; sæpius acto
Ponte fuit sternenda uia:et natura locorum
Inquirenda prius summisq; adeunda periclis
Barbara gens.et castra solo metanda fideli.
Vltimus ingenti rerum discrimine nobis
Pons texendus erat.nouus explorator ad agros

Quæritur hostiles: nostra ad tentoria lecti
Conuenere duces italæ pudet ædere gentis
Dedecus: ex tanto heroum meus agmine solus
Lucius a patriis laribus qui nuper inermis
Venerat: est ausus dubios inuadere casus.
Ipse datos igitur comites ortatus et armis
Strenuus assumptis iter est ingressus: et alta
Nocte senescentis tacito sub lumine lunæ
Per latera abrupti scandens asperrima montis
Præteriit positam summis in cotibus arcem:
Subiectosq; iugo campos intrauit: et oram
Dum legit: ecce procul telis lucentibus hostes
Aerea de rupe uolant: nox pallida crebro
Lumine sintillat resonantq; tonitrua glandes.
Lucius immotis animis et pectore forti
Obuius it: bifidoq; petens certamine turbam
Aedidit horrendam stragem: ripasq; sonantes
Fluminis et uallem herculeo iam uicerat ausu
Cum procul audimus uictricem classica cantum
Aedere: collapsas generi uictoria mentes
Extulit: extemplo iratæ uada nauibus undæ
Rupe sub excelsa infensiq; ante ora Bisegni
Aggredior: trabibus quernis et robore secto
Fit uia: turmatim pedites equitumq; cateruæ
Spumantes onerant fluctus: cymbasq; natantes:

Et iam tranſmiſſo campis fatalibus amne
Conſtiteram uoti compos adituq; reperto
Lætior.heu quotiens ridet fortuna cauendum eſt
Altius:ingentes uoluebam pectore curas.
Iamq; tridentinas arces rhenumq; putabam
In uenetum miſiſſe manus:Nec uota fuiſſent
Irrita:ni ſors dira meum aduerſata laborem
Dum ꝓperant tranare acies:exercitus ante
Quā ſimul hoſtiles totus penetraſſet ī oras:
Compoſitum rupiſſet iter:Diſiecta furenti
Vortice compages pontem ſubmerſit:et unda
Conuulſas rapuit per ſaxa immania puppes.
Iamq; dies phœbi radiis accenſa calebat:
Ardentiq; cauam conuallem accenderat æſtu.
Hæc erat illa dies:ſæui qua iuſſa tyranni
Sp̄uit:et appoſitum uicit Laurentius ignem
Omine proſtratæ mentes et corda meorum
Contremuere.uident ripis et flumine caſtra
In partes diuiſa duas:uia nulla relicta eſt
Subſidio:uia nulla fugæ.ſic numina cœli
Sic ſuperi uoluiſtis.eram de rebus agendis
Ambiguus:uolui retro ueſtigia ferre:
Contractiſq; iterum pontem inſtaurare faſellis.
Mox noua cura ſubit:locus amne et mōtibus altiſ
Tutus erat:ſolus gelida reſtabat ab arcto

Faucibus angustis aditus: quem claudere fossa
Præcipiti instituo: subitis ne incursibus hostis
Aduolet: et pauido trepident ne castra tumultu.
Sed tentare nihil licet aduersantibus astris.
Ecce procul nimbos et puluerulenta per auras
Nubila conuolui aspicio attonitumq; reuerti
Præsidium: et ruptis incustodita relinqui
Claustra uiæ ordinibꝰ: peditesq; reliquere parmas
Perniciq; uagos dilabi ad flumina cursu.
Quis pauor exclamo comites quæ ignauia tātum
Dedecus hoc infert? hodie uel uincite mecum
Vel simul oppetite. et uitæ preponite laudem.
Non est mos itali uobis dare terga: sed hostem
Quærere: et in pugnas animis ꝑstantibus ire.
Hic Marius paruo fortem molimine cimbrum
Fudit: et ingenti preda ditatus et auro
Miles ad ausonios scythiæ tulit arma penates.
State. quid ad rapidum morituri accuritis amnē?
Non est cum superis bellum: mortalia contra
Pectora mortales pugnant. hunc sæpius hostem
Vicimus. et nostra hæc totiens hausere cruorē
Barbaricum: tot millia misimus orcho.
Venimus ad Rheni fines: arcemq; Tridenti
Cernimus. extremus labor hic. in limine semper
Acrius est certamen. ubi est de limine pulsum

Præsidium trepido domus exanimata pauore
Concidit. et cohibet dextras: et porrigit arma.
Sumite tella uiri: mecumq; in bella redite.
Hic animis opus est: fluuium superare uel hostẽ
Cogimur. hæc nobis est irremeabilis unda:
Hanc aciem penetrare leue est. ego primus ĩ istud
Agmen eam: sed uos animos firmate labantes.
His excita uelut achuri spirantibus auris
Fax accensa micat uirtus: clypeisq; resumptis
Se glomerant referuntq; pedem: dant classica cãtũ
Terribilem cuntumq; manus complexa trabalem
Tendere in occursum totis conatibus ardet.
Iamq; tridentinis ingens de rupibus agmen
Euomitur: totisq; sonat germania campis.
Quadrupedant instructæ acies abscõditur omnis
Campus. et obscuris cœlum cum nubibus auster
Sibilat. inspicant cuneos alasq; bifrontes
Instituunt. longoq; abeunt duo cornua tractu.
Tergora tensa crepant: tremulis hinnitibus aer
Clangit: et ignitæ uolitant ut fulmina glandes.
Corda repentini terrent mortalia casus.
Præsertim nouitate loci cum nescia turba
Qua scit iter nescit: positis cum se ũdiq; claudi
Autumat insidiis: longo me ortantur amici
Colloquio seruare animas: et parcere ferro.

Tunc ego seu fuerit coeci uiolentia fati
Seu uirtus. quid foemineis me obtunditis inq̄
Suppliciis? didici nullo trepidare tumultu
Martis et armorum. non sum fugiturus: abite
Quos horrere facit duræ præsentia mortis.
Hic hodie mihi uicendum uel morte cadendum.
Hæc ubi dicta ferox adeo certamen. et hostes
Innumeros contrà paucis comitântibus altum
Cornipedem immitto: fragiles concursibus hastæ
Dissiliunt: uolitantq; leues per inania trunci.
Educti radiant tremulis splendoribus enses
Sintillāt galeæ: crebris sonat ictibus aura
Vt cum dura salit crepitans per culmina grando.
Iāq; manus et tella rubent: celer omnibus adsum
Dux et miles opem fessis atq; arma ministro
Huc illucq; uolans ut pignore Tigris abacto.
Et socios acuo uerbis: ex aggere nostri
Trans atesini clamore iuuant: atq; irrita mittunt
Spicula in aduersum non peruenientia littus.
Cuntantes in bella uoco. sed segnia uindex
Corda deus nostris fecit: gelidumq; timorem
Misit in ausonias mentes: imisq; medulis
Torpor inhærebat. soliti superare fugantur
Italidæ: pauloq; meis qui ortatibus ante
Rettulerant gressum a fluuio mirabile uisu

Vincere cum possent animas in flumine malunt
Linquere: et ignauo pereunt in gurgite fato.
Excrucior: coquit impatiens pudor iraq; pectus.
Vix potui retro paucos prece flectere longa.
Cum quibus obiicior telis: iterumq; repello
Teutonicos: et cæde graui compescimus hostem.
Deseror a sociis iterum. solu sq; resisto.
Vulneror: et iaculis acies me millibus urget.
Vix elapsus eram medio cum in gurgite uidi
Difficile impelli cymbam aduersantibus undis.
Et me sollicito nutu et clamore uocabat
Portitor: atq; istis proprior iam uocibus inquit
Dux miserande tuo nūq̄ sine milite uinces.
Nonne uides: non est tuus hic exercitus. isti
Auxilii quorum fidis uilissima uulgi
Congeries non sunt soliti tot spicula ferre:
Sed iactare cubos: pugnamq; lacessere pyrgo.
Differ: et hæc animosa tuis certamina teq;
Militibus serua: tali me nauita pacto
Sollicitat: fugiamq; grauis fata aspera pugnæ
Supplicat: At paucos comites in marte reliqui
Turpe ratus summis iterum me offerre periclis
Est animo furor et casus tentare supremos.
Interea largus duplici de uulnere sanguis
Ibat: et exaustæ fugiunt cum sanguine uires.

Barbarus ex omni nostros ad flumina campo
Compulerat: fatum duplex et martis et undæ
Nos p̃mit. o comites dixi quo feruida uirtus
Quo laudum discessit amor? cur pectora tantos
Concepere metus? et cur non uincere uultis?
Nonne hostes quotiens animis et fortibus armis
Egimus: oppressi bello iacuere cruento?
Vndiq; barbarico rubet omnis funere campus
Nostrorum gladius paucos absumpsit: in undis
Imbelles misere animas germanicus audet
Cum nostros trepidare uidet. si uertimus ora
Si pauci comitentur: agam hoc de margine turbã
Præcipitem. dictis equites animantur: et hastas
Corripiunt: galeisq; uolant in p̃lia clausis.
His adiutus equum stimulis in bella ferocem
Sollicito: et qua densa magis certamina feruent
Fulmineo cursu irrumpo. germanica cædunt
Agmina: cæduntur magnis clamoribus hostes
Turba ruit. crescit strages miseranda uirorum
Non aliter q̃ cum falcem per gramina curuam
Messor agit: positis truncæ ceruicibus herbæ
Procumbunt. alii pedibus calcantur equorum.
Cornipedum super arma labant uestigia: præceps
Fertur eques: figitq; truces in puluere conos.
Sunt qui disrupto manibus fumantia uentre

Intestina gerunt. quosdam dum uellere tentant
Ossibus hærentes hastas nouus obruit ictus.
Impulsu plæbs multa ruit: sub mole cadentum
Plurima turba perit: clauso necanhellat hiatu.
Pulverei lucem inuoluunt et lumina nimbi.
Attonitæ clamore aures: madet omne cruenta
Cæde solum: maculatq; fluẽs cruor arma manusq;
Arma armis collisa crepant: pelluntq; trahuntq;
Tela uiri. sæuit mauors: et plurima mittit
Ad miseras lamenta nurus: et nuncia tristes
Euersura domos desolatura parentes.
Ardet ut ingrediens tonsos uulcanus in agros
Cum stipulas uorat arentes: boreæq; iuuatur
Flatibus: et prono cum se uaga uertice flamma
Porriget: et multo depascitur arma fragore.
Armigerum procul aspicio cui marte furenti
Sanguineo ualidaq; manu dura arma mouenti
Barbara cornipedem chalabrũ perfoderat hasta:
Ipse ibat pedes ære grauis: feror ocyor aura:
Compelloq; uirum et iubeo uestigia sistat.
Dũ loquor hostis adẽ et equo cõtorquet ab alto
Telum in me frendens: meq; in certamina poscit.
Congredior: capuloq; tenus clamantis in ora
Ensem adigo uitãq; uomens cũ sanguine corpus
Pulsat humum: moriensq; cauo singultit hiatu.

Quadrupedem morsu rodentem frena superbo
Atq; indignantem domino parere latino
Magnanimo comiti traddo: atq; insuper addo.
Chare comes uariis mecum iactate periclis
Tempus adest fatale mihi: mea funera cerno.
Nec mea differri possunt iam fata: dehiscit
Iam latus: et sæuum strinxit p̄cordia uulnus.
Sed neq; me mors ista grauat: sat uiximus: ætas
Nostra quaterdecimi transit confinia lustri.
Si miseræ paucos uitæ deus adderet annos
Non tamē auferret mortem. necis omnibus æqua
Conditio: et capulo semper uicina senectus.
Adde q̄ hic claro casus duce dignus: et inter
Tela uiro forti uitam deponere pulchrum est.
Nec cædes me tanta iuuat: nec more ferarum
Rimari cupio crudeli uiscera dextra.
Pellere uim ui iura sinunt. et uulnere uulnus.
Ipse deus qui lora tenet uitæq; necisq;
Viderit an melius caput hoc seruare uel hostem:
Sed te per superos oro: longæuaq; nostri
Iura sodalicii nostras ex hostibus istis
Relliquias auferre stude: patrioq; reconde
Me tumulo. his dictis iterum pugnare paramus.
Ecce comes quondam meus et nutritus in armis
Mecum sforciacis conto traiectus acerno

Protrahitur fugiente anima uultuq; supino
Sanguineum uerso ducens in puluerę sulcum.
Lora traho:et tristem casum miseratus amici
Alloquor exanimem. Felix cui numina tantum
Præstiterint:ut post ualidæ facta inclyta dextræ
Finiat illustrem cita mors et splendida uitam.
Fata ferant mihi funus idem:muliebria plummæ
Membra decent:acres animi durataq; bello
Corpora non optant nisi factam uulnere mortē.
Chare uale comes:ante diem q̄ sidera claudant
Suspicor elysio tecum me in limine cernes.
Sic efatus agor pernici in p̄lia cursu.
Aedimus immensam stragem:nec ferrea nobis
Tegmina:non densæ possunt obstare cohortes
Et iam terga dabant hostes:gens barbara toto
Cesserat ex uallis circo:cum ferrea leuam
Glans ignita manum feriit:mox altera tergum
Perculit. elapsis sonipes iam liber habenis
Ibat:et obscura sensim mihi lumina nocte
Mors umbrabat:equus spumans æstu atq; labore
Victus ubi prospexit aquas se misit in amnem
Nec rectoris habens legem ꝓcumbit in undis
Et me semianimem sternit:sepelitq; sub alto
Gurgite post multos uitæ mortalis honores
Sic posui afflictos ui ferri et fluminis artus.

Mors tandem: totiens aliis illata recepit
Me quoq; et accepta cessauit anhellitus unda.
Altera lux aderat: cum plæbs germanica lugens
Affuit: ut uita functos transferret in urbem:
Me quoq; dum prædæ cupidi scrutantur arenas
Et torrentis aquas unco rapuere tridente.
Agnouere ducem: et spoliis lætatus opimis
Barbarus elatum tulit in sua mœnia corpus.
In risus abeunt gemitus in gaudia transit
Luctus: et insigni feror ad sacrata triumpho
Limina sublimis uigili: condorq; sepulchro.
Exitus hic uitæ. fuerit quæ cura cadenti
Quando audire libet: nec me narrare pigebit.
Prima fuit mihi cura deus. manibusq; uidebar
Ante coronatum spinis et sanguine regem
Supplicibus ueniam et sedes orare quietas
Miratusq; mihi nullos in morte dolores
Nulla dari tormenta manus ad pectora iunxi.
Tum mihi natorum fuit et consortis imago
Ante oculos: patriq; omnis astare putabam:
Et generum: qui nocte omnem explorauerat orã
Strenuus: et nulli bellorum laude secundus.
Bentiuolosq; duos: unum cui felsina primum
Pro meritis patrum atq; suis concedit honorem:
Cuius amor q̃q̃ solitum quandoq; nitorem

Perdere sit uisus tamen alto pectore nunquã
Fluxit. et Andream: cuius si munere uirtus
Sit donanda pari tellus non sufficit omnis.
Tanta fides talis pietas mortalia transit
Præmia et æterei partem sibi poscit olympi.
Attonitus fixis oculis p̃ssaq; manebat
Voce Refrigerius: nec dissimulare dolorem
Iam poterat. uidi lachrymas: suspiria uidi.
Et dolui tantos hominem ammisisse labores.
Hos inter moriens natis dare pauca uidebar
Languenti mandata sono postremaq; uerba.
Sic memorans. mea progenies fortissima bello
Pectora: qui prius est usus uitalibus auris
In fatum prius ire decet: qua uiximus æquum est
Arte mori. uobis famam nomenq; relinquo
Perpetuum. mea dent uobis uestigia legem
Viuendiq; modum. poteram discedere ab armis
Tutus: et auecta fluuium transmittere cymbam.
At seruanda fides uetuit producere uitam.
Tanta fuit semper ueneti mihi cura senatus
Tantus amor semper melior mihi sanguine uirtus
Visa. nec adriacum potui nisi morte leonem
Linquere: nec moriens linquo. post ipsa iuuabo
Funera ni uires animo sensumq; negabunt
Numina. uos illi si quid suprema parentis

Iussa ualent: si quid pietas: succurrite totis
Corporis atq; animi neruis: et barbara uestrum
Robur ab ausoniis auertat finibus arma.
Viuite concordes. fraterni nominis auctor
Explicuit quanto conuerti foedere debent
Quos natura pares e sanguine fecit eodem.
Militat in bellis amor: est in pace uoluptas:
Arma dabit pietas et inexpugnabile uallum
Rebus in aduersis: erit et mihi grata sepulto.
At tu chare puer grai cui nomina regis
Indole qui tanta fortes ascendis ad annos
Germanas matremq; pia complectere cura.
Viuite felices. æterno lumina somno
Iam mea calligant: mors occupat ora ualete.
Sic fabar moriens. circunstantiq; coronæ.
Sum uisus pbere manum: lachrymosaq; natis
Oscula et uxori charisq; relinquere amicis.
Mox animus tanquam coeco de carcere liber
Strenuus emicuit. patuere latentia mundi
Foedera. cœlestes licuit cognoscere causas:
Naturæq; uias æternaq; semina rerum.
Tunc uarias risi ambages uanumq; laborem
Scrutari superos cœliq; arcana uolentum:
Tunc ego nescio qua subito ui tractus in altum
Efferor: et tranans auras et nubila cœlo

Iam uicinus eram: cum me Catharina beato
Diuum cincta choro ſuperas auexit ad arces.
Lætus et a curis liber mortalibuſ ibam
Mobilior plummis celeri uelocior euro.
Ipſa quoq; oſtēdens hilari noua gaudia fronte
Sic ait. ille tuus qui ſic accenſa momordit
Corda dolor grauis illa tuæ querimonia mentis,
Diluit omne nefas animi rubigine terſa
Te ſtygiis exemit aquis: acherontia clauſit
Stagna tibi. tria pandebat iam cerberuſ ora
Iamq; aderant miſſi lemures a limine ditis
Qui te ꝑcipiti raperent in tartara curſu.
Anguis ut ætatis uicium deponit et annos
Anguſtum per iter gradiens perq; aſpera ſaxa
Vt panchea ſenex patiens incendia foenix
Ignis odorato renouat ſua tempora ſacro
Sic pietas ardenſ animæq; gementis anhellum
Ponduſ ab infecti ſceleris calligine luſtrat:
Nulla magis tollunt concretam februa ſordem
Nulla animi peſtem medicina potentiuſ aufert.
Hic nobis uiden hos cœlos qui ſingula uoluunt
Sidera et octauum lucere tot ignibus orbem?
Perſpicuumq; gelu mundiq; immobile culmen?
Hic nobis æterna quies conceſſa tonantiſ
Arbitrio. nobiſ toto licet ocia cœlo

Ducere:sed claro martis tibi tecta sub orbe
Dat pater.inferius quorsum libet ire licebit:
Altius ire nefas.tua sit cum marte potestas.
Sic ait:et nitidis pulchrum caput abdidit astris.
Est igitur cum marte mihi domus ampla diesq;
Perpetuus:secura quies: æterna uoluptas.
Hic habitant animæ illustres:quæ fata profanis
Accipiunt bellis:si sit miseratus ab alto
Orbe deus.christi pro relligione cadentes
Altius admissæ per summa cacumina mundi
Tecta tenent:et cuiq; sua est satis ampla uoluptas
Omnia spiritibus cœlestia corpora sanctis
Plena.dei cœlum domus est immensa:puderet
Amplius his habitare locis:felicia semper
Vulnera quæ tantis animum soluere tenebris.
Talibus orandi finem iam fecerat heros:
Atq; nouam tristi spoliatus imagine formam
Sumpserat:et clarus gemmis radiabat et ostro:
Qualis erat festis gradiens ad templa diebus
Splendidus et multo Salomon spectabilis auro.
Tunc ego qui fueram casu tristatus acerbo:
Iam positis animi curis tua funera dixi
Non igitur sunt flenda:quibus de carcere longo
Solueris:atq; graues claudis tam fortiter annos.
Vita fuit uirtutis opus:mors gloria cœlum

Parte tui meliore tenens, olimq; resument
Corpora uitales fatis melioribus auræ:
Cum suprema dies aderit. tua possidet orbem
Inclyta fama: manet pro te tua clara propago.
Non paridis iaculo: nec ab uno uictus achille.
Nec lapithas inter pateris et olentibus urnis
Occidis: aut diro sicut Tirinthius igne.
Non te fœmineo montana betulia sexu
Non te massagethum tomyris regina fefellit.
Non onus argiuo fregit tibi tempora saxo
Nec: qua morte ferunt persam cecidisse Darium
Dextra seruili fodit tua pectora ferro.
Non in pace sedens armis et fraude tuorum
Captus obis: quali maculauit cæde senatum
Impius in patriam Cæsar: non tincta ueneno
Pocula mortifero sumis: quo sæua tulerunt
Pœnum fata ducem. nec tu tua uiscera telo
Ipsa tuo lanias: quæ sors miseranda Catonem
Implicuit: q eum lucis uitæq; puderet.
Nec pauido xerxi similis cum milite multo
Funderis a paucis: nec iners aut ocia ducens
Rustica ceu libyæ domitor: Si fortibus armis
Si superas animis et uitæ laudibus istos
Dicam alias mortis certe tibi gloria maior.
Nam uelut excelsas altis in cotibus arces

Non nisi ui multa et longo molimine duri
Deiiciunt hostes sic te non misit ad umbras
Vna manus non una phalanx: exercitus omnis
In tua fata coit peterisq; a millibus unus.
Sed neq; te imbelles indi molles ue sabei
Pigmei ue breues rapiunt, uerum accola rheni
Gens durata gelu genus insuperabile ferro:
Quod totiens Romam tũ cũ ditione p̃mebat
Europæ libyæq; urbes Asiamq; minorem
Terruit hi superant parthos: thracũq; furores
Quos martem genuisse ferunt hi spicula torquẽt
Pantesilææa non inferiora securi.
Et iam certa dies tenebras altumq; soporem
Ruperat: euigilans uerba imperfecta reliqui.
Visaq; per somnum tacita mecum omnia mente
Suspectoq; metu uoluens sint somnia dixi
Vana precor: somnumq; ferant et somnia uenti.
Nec dum finieram cum tristis epistola nobis
Nunciat infelix et lamentabile fatum
Principis o nimium dixi ueracia si quid
Somnia triste ferunt uana et mendacia quando
Gaudia significant: rebusq; inimica secundis.
Scilicet istud erat q̄d mens p̃saga malorum
Senserat: et coeco gemitum dabat ægra dolore:
Mœrebatq; tacens: et tristi pallida nocte

Vt solet hybernus piceis sub nubibus aer.
Tantane tam subito uirtus occumbere fato
Tantus honor potuit? Tanta expectatio rerum
Occidit in medio tanti mollimine belli:
O superum metuenda manus. sententia semper
Aequa: sed humanæ nunq̄ p̄cognita menti.
Spes hominum fragilis fortunaq; lubrica uanum
Consilium. sensus ebetes. prudentia cœca
Quot capitur delusa modis? cum læta secundat
Prosperitas seruare modum: frenare uolantes
Nescit mens humana rotas: ardentia flagrant
Vota: calet pectus: gliscit sine fine libido.
Addit se comitem uotis audacia mendax
Fertq; p abruptos silices: ebetatq; sequentũm
Lumina ne casũ metuant: ubi duxit in altũ
Præcipitat. gaudetq; rudi noua murmura uulgo
Ingerere: et subitis orbẽ terrere ruinis.
Propterea quicũq; loco sublatus ad auras
Constitit illustri: sũmã non appetat arcem
Ne pessum deiectus eat. Voluere gigantes
Turribus aereis cœlos æquare deũq;
Trudere de regno: et rerum ditione potiri.
Sed pater indignans animis opus impulit audax
In latus: et gentem mersit sub mole superbã.
Dedaleos contra monitus puer Icarus auras

Dum seccat et leuibus dum tendit in aera pennis
Non tulit hoc titan: cæras ardore liquentes
Soluit: et ammissis periit labor irritus alis.
Amphitrioniadæ telis pæantius hæros
Figitur: et spernens habilem gestare pharetrã
Sumpsit ab herculeis uulnus lætale sagittis
Occidit infelix Phaeton dum lora gubernat
Mortali diuina manu. uidisse paternum
Limen: et illustrem phœbi tetigisse quadrigam
Debuit esse satis. nisi mens illecta fuisset
Auricomi splendore patris. curruq; nitenti
Tutus erat. finem uotis audacibus ergo
Ponite rectores orbis. quæ semper in altum
Euolat et nusq̃ uestigia figit harundo
Quo magis ingreditur nubes et sidera tanto
Ocyus in terras caput est uersura caducum.
Mitius ægrotant si quos temeraria pellit
Ex humili fortuna loco: quos trudit ab alto
Quando nulla quies alia conceditur arte
Tristitiam celeri cupiunt abrumpere fato.
Sed quid flere iuuat mortes: alienaq; fata?
Nos omnis domus illa manet. dilabitur ætas
Dũ loquor et celeres torquent sua stamina parcæ.
Quod superest: gelido damus ĩscribẽda sepulchro
Verba renascenti quæ a posteritate legantur.

Clara seuerinas tua belliger ossa Roberte
Hic habitant. potuit uirtus a morte tueri
Nomen et egregiam mentem: mortalia membra
Non potuit: totum laus est tua missa per orbem.
Religio et pietas animum comitantur in astris.

FINIS

FRATRIS Baptistæ Mantuani Carmelitæ theologi ad. D. Falconem Protonotarium cuius beneficio ex omnibus periculis est liberatus.

Carmen

d EBEO (sed curæ prohibent) tibi carmina Falco
Aegraq; mens uariis sollicitudinibus.
Dignus es æterni cui decernantur honores:
Sacraq; solenni conficienda die.
Sicut enim domitis proles Tirynthia monstris
In superum sanctas fingitur isse domos.
Sic ubi fatales lachesis tibi uoluerit annos:
In paradisiacos ibis ab orbe lares.

Et nisi rellígio uiuis ea dona negaret:
Iam tibi lucentes poneret ara focos.
Nec magis adiuuit fessum labor herculis orbem:
Quam tua gentiles prouida cura meos.
Te duce de scyllæ canibus de fauce charybdis
Eruimur: placido perfruimurq; mari.
Te duce cum paruo nauis mea remige tutum
Fecit harenosæ per uada syrtis iter.
Nostra Caphareo duce te sub uertice puppis
Transiit. et tyrium qua tulit unda bouem
Et qua septenos uomit unda reciproca fluctus:
Euboicos inter. Castaliosq; sinus.
Nec potuit nauplus fictis illudere flammis
Nec pauidam cautes corripuere ratem.
Te duce cyclopes immania monstra subegi:
Est Erymãtheus te duce uictus aper.
Phasides et circes Acheloiadumq; sororum
Carmen et harpyias stymphalidasq; fugas.
Te duce Gerionem et barbara uicimus arma:
Armigeram segetem flammiuomosq; boues.
Te duce nigrantes erebi superauimus umbras.
Et caua tartarei fugimus ora canis.
Te duce seruatæ leges: et iura parentum:
Nostraq; res maius publica robur habet.
Te duce quassatam fulcris melioribus ædem

Et laceram solido struximus ære domum.
Te duce pontificis summi mihi limen apertum
Et sancti patuit regia magna patris.
Sic precor immensi pateat tibi regia cœli:
Teq; suum christus collocet ante thronum.
Tot meritis unum: quo tangere sidera possis:
Adde: Quirinali limen in urbe dato.
Cur precor a latio soli prohibemur: an unq̄
In Capitolinas uertimus arma domos?
Non nos progenies senonum: non punica turbã.
Non sumus hyrcanum: sarmaticũue genus.
Itala gens linguam et mores edocta latinos
Haustaq; de petrum religione sumus.
Cur igitur quotiens Romana reuisere tecta
Cogimur: in propria non licet esse domo?
Da latios Romane lares: da cernere thybrim
Da patriæ nobis regna beata tuæ.
Auspice te nobis fas hoc sperare putatur:
Qui regimen cymbæ pontificalis habes
Nos quoq; qui cupimus Romanũ extollere nomẽ
Suscipiet facili Martia Roma sinu.
Si fuit Andino mitissima Roma poetæ:
Nos quoq; quos aluit mintia terra feret.
Aeolus es nobis: pelago dominaris et auræ:
Da zephyros nostræ: remigiumq; rati.

Sic tibi ſiderei dominàm placabis olympi.
  Et pluet ætheria iugis ab arce fauor.
Sed propera. longo lacheſis iam feſſa labore
  Cogitat inmiti rumpere fila manu.
Poſt obitum benefacta manent æternaq; uirtus
  Non metuit ſtygiis ne rapiatur aquiſ.

Ad eundem

ſI mea pierius coeuntibus undiq; riuis
  Aſſidue curret totus in ora liquor.
Non potero meritas Falco tibi ſoluere grates:
  Digna nec officiis fingere uerba tuis
Ille ſatiſfaciat qui ſe contemnere dixit
  Nec calicis uilem frigidioris aquam.
Ne tamen ignores humilis pia uota Poetæ:
  Paupere de loculo uilia dona damus.
Tunc tibi Romulea cum nos donaueris urbe
  De locuplete penu xenia magna dabo.
Hæc ſunt quæ ueniens minus ut uia læderet ægi
  Dum ſtudet obſequio noſtra minerua tuo
Iſta leges quando ueniunt poſt ſeria ludi:
  Cum dabit extremas menſa ſecunda dapes.
Nulla ſuo res eſt ſi ſit data tempore uilis
  Apta ferunt magnam tempora rebus opem.
Opportuna tibi poterunt ſollatia ferre:
  Tempore ſi fuerint Carmina lecta ſuo.

In Eundem endecasyllabi.

Falco Romulei pater senatus
Nemo me: quia sit seuerioris
Vitæ relligio: putet negasse
Fontis castalii beata rura.
Indoctos homines fatigat ista
Simplex rusticitas: peritiores
Quales ambrosius Boetiusq;
Qui mores tetricos: et altiorem
Felici patriam sequuntur aura.
Musas et studium latinitatis
Complexi fidibus lyraq; morbos
Tollebant animi grauesq; curas:
Iucunda modulatione fretum
Pennis ingenium uelut quibusdam
Sublatum rapitur: deumq; dulci
Illapsu recipit: bibitq; nectar
Quo mensæ superum fruuntur omnes
Hi uere lyrici fuere uates
Sicut pindarus insulæq; uirgo
Lesbi gloria: grandiorq; plectro
Alcæus modulans uetustiore
Et Dauid tyrio decorus ostro
Percurrit citharam manu sonantem:
Et sanctos superis cantat honores:

Hinc laudes ueniunt piiq; cantus:
Hinc hymni resonant choros per omnes:
Istos: posthabitis minus peritis:
Auctores imitans tuis patentes
Campos auspiciis perambulabo:
Nec uulgi duce te proteruientis
Nugas iudicium ue pertimescam.

In Eundem

Dicet adulandi studio mea carmina lector
In laudes nimium luxuriare tuas.
Inuidiæ morbo præsens male iudicat ætas:
Iudicium melius posteritatis erit
Credite uenturi mendacia nulla libellus
Ni malus interpres decipiatur habet.

Cur libellus Falco dicatur

Quod mihi curuentur uel crura uel ũgula lector
Tale mihi nemo nomen inesse putet.
Sed quia falconis uersu meliore canendi
Clauditur exiguo gloria magna sinu:
Nec tamen immensas licuit cõprehendere laudes
Nec fraglies chartæ pondera tanta ferunt.
Amphora tyrrhenæ quantum degluciet undæ
Falconis tantum pagina nostra capit.
Hoc fuerit specimen: reliquam qui cernere mercẽ
Postulat aoniæ phocidis arua petat.

Ad Pomponium

S I mea Falconi placuere poemata forsan
Aedere et a populo iam licet illa legi
Ipse et enim cauta uersus appendere lance
Nouit: et ingenii lumen et artis habet.
Tu superes: cuius sententia quæritur: ac si
Sit clarii dictis anteferenda dei.
Si placet ædantur: si displicet occule: nam sunt
Omnia iudicio subiicienda tuo.

In Falc. Dist. ad Pont.

Ducere sopitis pastor potes ocia curis
Falco tuas argi more gubernat oues

In Eũdem

Quod fuit Atride nestor: Centaurus achilli
Hoc patriæ Falco Pontificumq; patri.

In Eundem

Sæcula falconem si fortunata tulissent
Vel cato: uel fabius: fabricius ue foret.

In Eundem

Sic alios falco superas in rebus agendis:
Vt libye sterilem fertilitate samum.

In Eundem tetrastichus.

Quanta rosis inter uernos est gloria flores
Inter aquas nimphys oceanitidibus.
Inter sidereos triuiæ splendoribus ignes

Falco tibi in patrio gloria tanta foro

In Eundem

Vir bonus est precio sua qui communicat, æquo
Falco mihi gratis res operasque dedit.

In eundem

Cur tibi tot bona sunt et tam præstantia falco?
Cultus ager quia plus fertilitatis habet.

In Eundem

Insignis uirtute cato: Pom peius honore:
Tullius eloquio: relligione Numa
Relligio: probitas: honor: et facundia tecum
Sicque uiros falco quattuor unus habes.

In Eundem

Cur male custodit tua ianitor atria falco?
Quod scit in oculta turpe nil esse domo.

In Eundem

Cur tibi sunt dociles serui sine crimine falco?
A simili mores accipiuntur hero:

In Eundem

Cur sors falconem nec læta nec aspera mutat?
Mascula quod uirtus pectora firma facit.

In Eundem

Sunt propria: sunt qui niteant uirtute parentum:
Falco tuam radiat splendor uterque domum.
Sed tuus est maior: nam quicquid laudis i omnes

Sparsit auos uirtus prodiga: solus habes:

In Eundem

Maxima cum doctis cur habet commertia falco?
Quod paritas homines conciliare solet.

In Eundem

Si te tristis adit quisq̃ cur lætior exit?
Falco tuum charites concomitantur iter.

In Eundem

Nicomaci nato si fas est credere falco
Non tibi iam laus est sed referendus honor.
Est honor: in portũ cum puppis ab æquore uenit
Laudibus incoeptum continuatur iter.

In Eundem

Quid tibi cum musis qui tanta negocia tractas?
Pinguis ager syluis: graminibusq; uiret.

In Eundem

Quos aliæ prohibent recipit tua ianua falco:
Non tua: sed populi commoda solus amas.

In Eundem

Publicolæ nomen paries inscriptus habebat:
Falconis credi debuit esse domus.

In eũdẽ: đ parione q̃si pater regioni

Area falconi pareo coniuncta uocatur:
Falconem regio prædicat illa patrem
Dat tibi concisum laudis compendia nomen:

Omnis ut eulogio lingua sit apta tuo.

In Eundem

Cur genium fraudas: cur respuis ocia falco?
Calcar habet uirtus desidiamq; domat

In Eundem

Cur scytha: cur græcus: cur te ueneratur iberus?
Vtitur officiis quælibet ora tuis.

In Eundem

Argolicas maior tyrias minor ursa: sed omnes
Aurea falconis stella gubernat aquas.

In eundem

Cur tua distinctis fulgent serpentibus arma?
Philtra minus si sint dissociata nocent.
Hæc hominem signāt: qui bella domestica sedat
Et quæ ciuilis suscitat arma furor

In eundem

Vnde fit ut doctos uocet ad cōuiuia falco?
Ne pars officio temporis ulla uacet.

In eundem

Cognita cur tibi sunt idiomata barbara falco?
Ex toto uirtus orbe petita tua est.
Pullytropum uates dixit smyrneus olyssem:
Ast ego te sanctum pullytropumq; uoco.

In eundem

Cur nunq̄ alternis cædunt tua seria ludis?

Nempe quod abstrusum mēs tua numē habet.

In Eūdem

Ora tuas falco resonant cur omnia laudes?
Est laus: et non est dicere uera labor

In Eundem

Cur tibi tam leuis est: cur tam iucunda senectus?
Libera quod uiciis tota iuuenta fuit.

In Eundem

Cur tua iam grauibus uirtus non frangitur ānis?
Nec patitur uitæ defficientis onus?
Corpora mens: mentē uirtus: deus omnia seruat:
Cur minuet uires longa senecta tuas?

In eundem

Quid ualeat uirtus ad acerbæ ferrea sortis
Spicula falconis testificatur honor.

In Eundem

Cur aliquādo fuit tibi sors inimica nocensq;?
Quod uirtus fuerit semper amica tibi
Aemula uirtuti sors est: quos eleuat illa
Ista premit crispo torua supercilio.

In Eundem

Cur te dissimulas? cur non in honore superbis?
Falco supercilio gloria uera caret.
Sors facit elatos: et rusticitate tumentes:
Et generant mores corda superba feros.

Exhilaranſ frontem uirtus auguſta ſerenam
Cur placidum: clemens: mite piumq; parit.

In falconem: elegia

Dicite falcones habeat cur martia paucos
Curia: quæ colitis phocidis arua deæ?
Dicite dum tenui ſtrepit Allia murmure: dum ſol
Vrget ab excelſo pectus et ora polo.
Dum ſemiuſta ſonant querulis arbuſta cicadis
Dum madet: et muſcis ſollicitatur equus?
Dicite ſed neruis non eſt opus: ore canendum:
Arridulo media carmen equeſtre die.
Cum dabitur ſecura quies meliora canemus
Nunc ſatis eſt celeri ducta figura manu.
Finieram: uocem mox extulit una ſororum:
Paucaq; diſparibus rettulit iſta modis:
Eſt domus in ſummo ſaxoſi uertice montis
Ardua: quo durum ſemita tollit iter.
Auratus paries gemmis ueſtitur ubiq;:
Artis apelleæ nobile fulget opus.
Hi ſunt qui ſophia: qui relligione uel armis
Aut aliter ſūmum promeruere decus.
Hic retinet bello præſtans et pace repertus
Inter martigenas regia ſceptra duces.
Ipſe ſeuerini generis nitor: ipſe latinam
Militiam pacem iuſtitiamq; regit.

Hic est caraphiam qui tollit ad æthera gentem:
Cui placidum mitis nomen oliua dedit.
Hic est Romuleæ prisco de sanguine gentis:
Qui ueteres falco laudibus æquat auos.
Vidimus hos uirides lauri gestare coronas:
Et loca quemq; suo prima tenere choro.
Tota cohors tribus assurgit: nec uidimus horum
Quis prior: et cuius palma secunda foret.
Atria prima labor: tecti penetralia uirtus
Seruat: in extrema parte locatur honor.
Horriferum labor est et inexorabile monstrum:
Quale quod infernas excubat ante fores.
Pectora lata tument: collum breue: brachia setis
Hispida: neruose marmoreæq; manus.
Hic cadmi superanda seges: mactanda chimera
Atq; medusex colla secanda feræ.
Hic uigil hesperidum custos fallendus: iasō
Hic domat iratos flammea monstra boues.
Hic fuit hippolytus cursu laceratus equorum:
Et cito uirtutis uiuificatus ope.
Nam labor in uarias solet migrare figuras:
Nunc leo: nunc aper est: nunc bouis ora gerit.
Sicut acarnano est de flumine fama deoq;:
Qui uada carpathiæ lata tenebat aquæ.
Plurima barba; micant oculi: stant cornua fronte

Esurit: et sicco semper in ore sitis
Sudat: et in rorem facies et pectora currunt
Nulla quies: nulla est desidiosa dies
Illia magna: femur ualidum: sine pondere uenter:
Desinit in latos tibia longa pedes.
Bille tumet: furit: intrantes clamoribus arcet:
Vociferat toruum: multiplicatq; minas.
Vt reor hoc prisci uates dixere mineruam:
Nam minuit uires: debilitatq; labor.
Qui cupiunt igitur sanctos intrare recessus
Longa prius duro prælia marte ferunt.
Dicitur alcides ericem qui uicit ab isto
Victus in herboso procubuisse solo.
Et nisi certantem uirtus miserata fuisset:
Semper erãt sacræ limina clausa domus.
Ipsa fores reserans fessum totoq; labantem
Corpore: porrecta traxit ab hoste manu.
Huc ueniunt homines uirtutis imagine ducti:
Sed refugit uerso territa turba pede.
Hic opus est animis: et firmi pectoris ausu:
Vincit quem longæ non domuere moræ.
Degeneres animi primo in certamine cædunt:
Nec pudet expelli: nec dare terga fugæ.
Limen ad hoc falco pugnare uiriliter ausus
Obtinuit fractis regia tecta seris.

Hicq; diu doctus delubra subiuit honoris
Victor: et immensas inde recepit opes.
Sicut aristeus post uicti prælia monstri
Repperit occiso dulcia mella boue.
Et quoniam pauci superant hæc atria: paucos
Falconi reperit curia sancta pares.

In falconem

Vnde magistratus falco tibi gloria tanti
Quos aluit uirtus magnificauit honor.

In Eundem

Pulsa redi uirtus reuocat te libera roma:
Namq; patriæ falco regnat in urbe pater.

In eundem

Est alias falco superat qui cæde uolucres:
Hi alios meritis et pietate uiros.

In Eundem

Praxiteles sculptor: uates maro: pictor apelles:
Herbipotens chiron: belliger hector erat:
Musicus Amphion: Tiphys nauarcus: apollo
Fatidicus: mars ui: maximus arte sinon,
Gnosiacis Alcon iaculis clarebat et arcu:
Mercurius linguæ munere: castor equis:
Automedon currus moderatur: Aranea telam:
Artifices pallas: luna bicornis aquam.
At cōmune bonum Christiq; negocia falco

Curat: et hac illi culmen in arte datur.

In Eundem

Desipiunt Romam qui degenerasse fatentur:
Romuleos falco laudibus æquat auos.

In Eundem

Iam Romana satis tuto ratis æquore fertur:
Nam pelagus falco remigiumq; tenet.

In Eundem

Cur est pulsa fames: Romæ Cur bella quierũt?
Quod cererem falco: temperat atq; iouem.

In Eundem

Arma placent aquilæ parit aurea sæcula falco
Ciuibus: hic christo militat: illa ioui.

In Eundem

Omne quirinali scelus eiicietur ab aula:
Limen enim falco pontificale tenet.

In Eundem

Quid gemis ãmissas aquilas priscumq; decorem
Roma? tuus falco te reparare potest.
Roma meos inquit uexat discordia ciues:
Nec ratio sed iam uiuit in urbe furor
Iste meus nulla dolor est sanabilis arte:
Deridet medicas ista podagra manus.
Non si præteritos reuocet noua purpura reges:
Non si Cæsaribus: Consulibus ue darer

Falconem fateor si spes foret ulla salutis
Forsitan erumnas posse fugare meas
In Eundem
Quid tibi mœcenas quod sis sub cæsare falco
Proderit: exclusus si sit ab urbe maro?
In Eundem
Quosdam thraicios audiuit Roma loquentes
Palluit ultores credidit esse gothos.
Tunc ego: dum falco dum regnat Acacius inq̃
Roma sede: et nullo sollicitere metu.
In Eũdem
Auget opes alius Romæ: studet alter honori:
At studium falco relligionis habet:
In Eundem
Cur populo semper domus est falconis aperta?
Quod sit honestatis iustitiæq; domus.
In Eundem
Sceptra tenet falco: Romana catonibus aula
Paret: in assyrios sardanapalus eat.
In Eundem
Aurea falconis uirtus est sidere maior:
Non metuam rutilæ flammea monstra comæ.
In Eundem
Vidimus assueto priuatum lumine solem:
Pallida turbato uidimus astra die.

Vidimus horrendos criniti ſideris ignes:
Et grauis attonito regnat in orbe pauor.
Non ego defectum phœbi te ſoſpite falco
Non metuam fulmen terribileſue comas.
Non metuam terræ motus: non æquoris æſtum:
Non canis æſtiuo cum furit igne ſitim.
Scimus enim quoniam deus eſt pietatis amator:
Ventura auſpicio proſpera cuncta tuo.

In Eundem

Innumeros phœnix: et phœbi nuncius annos
Viuit: amadryades tempora longa deæ.
Sæcula tot ceruus: tot uiuit ſæcula cornix:
Aſt hominum paucis uita diebus abit.
Recte igitur falco maior tibi cura dierum:
Quã ſit opum: redit æs: non redit ulla dies.

In Eundem

Eſt tibi diuitiis uirtus et honoribus impar:
Cur dat inæquali præmia luce deus?
Præmia uirtutum non ſunt mortalia: tanti
Nemo uoluptates diuitias ue putet.
Eſt tibi ſupremo melior theſaurus olympo:
Vnde tui merces tota laboris erit.

In Eundem

Diues es: at crœſo longe locupletior eſſes:
Si meritis hominum diuiderentur opes.

Ad Eundẽ de uirtute sapphicum carmẽ

Cum deus magnum fabricaret orbem
Et polos alto sinuaret arcu:
Iussit æterna rutilare pulchrum
Lampade solem
Iussit et lunam dubia micantem
Luce sublimes agitare Currus
Et per obscuras aliena ferre
Lumina noctes
Aureisc cœlum uariauit astris
Quæ per ingentes reuoluta gyros
Fata dispensant: humilisq; terræ
Regna gubernant.
Aeris tractus auium Canoris
Cantibus: terras nemorum uirenti
Fronde: diuersis decorauit altum
Piscibus æquor
Tunc ad argutos philomena cantus
Guttur aptauit: didicitq; uoces
Psithacus nostras: nituit superbo
Tergore pauo.
Barbaram citrum preciosus atlas
Ida funebrem peperit Cypressum
Pelion Quercus solymæ tulerunt
Balsama syluæ.

Et tagus fuluo nociturus auro
Fluxit: et croesi uiridem per oram:
Lydius cursu properauit hermus
Inuidioso
Tunc per humentes pelagi meatus
Squammea cinctus populi Caterua
Post suum fluctus equitauit altos
Prothea delphin.
Sic deus cœli maris atq; terræ
Fecit ornatum: tamen ad decorem
Mentis humanæ magis applicauit
Artis acumen.
Mens.n.summo nimium parenti
Chara: pro uitæ sapienter actæ
Præmio: mundi fuit in beatum
Limen itura.
Dumq; ei cultum dare singularem
Cogitat: pulchris Areten capillis
Forte prospexit spaciosa solam
Ire per arua.
Namq; flãmantis meditans olympi
Lumen: et cursus Arete uolantes
Nomen aptabat numerumq; claris
Addidit astris.
Iam maris fluxum tumidosq; fluctus

Norat: et quare tremebunda tellus
Fluctuet: quare iaculetur aer
Nubilus ignes.
Norat et linguas hominumq; moresq;
Et quibus falli solet et refelli
Veritas tecto male nota uultu
Norat elenchos.
Fecerat nostræ documenta uitæ:
Et quibus cœli peteremus arcem
Sortis humanæ miserata casum.
Fecerat artes.
Hanc deus menti comitem ducemq;
Fecit: ut casus patienter omnes
Ferret: et nullo scelerum tumultu
Deiiceretur.
Ipsa nos duros uocat in labores
Nec dies nobis sinit ociosos
Hoc ait nostros petiisse cœlum
Calle parentes.
Ipsa falconis comitata gressum
Fecit ut duros tolerans labores
Iret ad summum decus atq; uitam
Labe carentem.
Ipsa falconis uigilanter aurem
Vellat: et nostri memorem negoci

Reddat: ut portum breuiore cursu
Cymba subintret.

In Eundem de uirtute

Mens uirtutis inops mare piscibus: alite cœlum:
Sideribus mundus: gramine terra carens.

In eundem de uirtute

Pyramides Nili: pharos insula: iuppiter ammon
Mausoli et triuiæ marmora celsa deæ.
Regna semiramidis: Romana palatia iunge:
Si placet et solymi templa superba dei.
Talia simplicitas hominum miracula dixit:
Qui nisi terrenas nil speculatur opes.
Hæc lapidum moles cælataq; saxa fuere
Quæ grauis eximia fecerat arte labor.
Longa dies marmor solidum contriuit: et æra
Tempus enim dura singula fauce terit.
Maius opus uirtus: quam nec dissoluere possunt
Tempora: nec rauco fulmina pulsa sono.

In Eundem de uirtute

Plurima uirtuti laus hic: at præmia nulla:
Nam deus illius præmia solus habet.

In eundem de uirtute

Eximiæ claros cur ad uirtutis honores
Ex humili plures uidimus ire loco?
Pauperibus uirtus quia sit sine dote maritis

Nubit: habet grandes sors opulenta uiros

In Eundem de formoso et studioso

Iuncta uenustati probitas iuuenilis in auro
Candida purpureis lilia mixta rosis:
Additus in calato uiolis amaranthus eburno:
Et cum purpureo medica mala croco.

De deformi studioso.

Abdita deformi uirtus sub corporis antro:
Tecta cauernosis attica mella fauis.
Rex in ueste rudi lutea thesaurus in urna:
Phagina gemmato dactyloteca sinu.

De pulchro et uitioso

Forma mephitifero polluta libidinis usu:
Picta cadaueribus plena sepulchra nouis.
Fœta uenenosis argentea uasa colubris:
Oblita tartareo lactea gemma luto.

De deformi uitioso.

Improbitas animi deformibus addita membris
Virtus in obscoeno triste nocensque cado.
Frigida limosis inclusa paludibus hydra:
Turpibus in lustris dente superbus aper.

In Eundem de uirtute

Alcides lapythas: indos deuicit Iachus:
Isthmiaco iuueni præda chimera fuit.
Pelleus babilona labor tristemque darium

Vicit: et isiacas memnoniasq; domos.
Aesonides fuluum uelus: danaea propago
Gorgoneos angues æquoreamq; feram.
Cæsaris occiduo ueniunt ex orbe triumphi:
Scypiade libycos perdomuere lares.
His æterna dedit laudum præconia uirtus
Maior: et immensum fortia facta decus.
Ardua res uicisse alios uictoria maior
Est animi fluctus composuisse sui.
Subiecisse metus: et debellasse timores:
Gaudia spêq; graui supposuisse iugo.
Propterea longe maior tua gloria falco
Surgit: et armatos uincis honore duces.

Cur boni uiri posthabeantur

Spôte malos homines: et noxia grammina nutrit:
At melius semen ferre recusat humus.
Mitior est propriis: alienaq; pignora semper
Tractat inhumana dura nouerca manu.
Vir bonus est cœli: malus est telluris alumnus:
Quos igitur cœlum diligit: odit humus.

De comuni lætitia i magistratu falconis

Fusca prius quare fulgent candore niuali
Atria? et albentes explicat aula sinus?
Cur domus exultat? molles cur læta coronas
Induit? et multa ianua fronde uiret?

Barbara cũr nitidos uelant aulea penates?
Aurea cur pictum signa lacunar habet?
Roma senes alacri cui nam uenit obuia pompa?
Quo properat celeri tota iuuenta pede?
Thybris ouans gestit: sicut gestiuit olympus:
Cum rediit uicto iuppiter encelado.
Hæc ego dum meditans tacito sub pectore uoluo
Concita uox aures impulit ista meas.
Fortunam superat uirtus: prudentia fatum:
Curat honestatem iustitiamq; deus.
Ista uiris grauibus fecit populoq; quirini
Falco magistratu gaudia tanta suo.

Ad philippum baueriam.

Turbida nunc ursos clamat nunc Roma colūnā
Esse quid attonita pacis in urbe potest?
Et nisi falconis scirem me numine tutum:
Iam mea populifer cerneret ora padus.
Propterea diui repetes cum limina petri:
Ne fluat in longos fac mea causa dies.

Ad falconem

Cum deus extructo terras inuiseret orbe
Cunctaq; de ueteri cerneret orta chao.
Naturæ ex utero traxit duo pignora quorum
Nutibus humanæ diuiderentur opes.
Virtutem fortemq; uocant: temeraria forti

Frons fuit: at uirtus casta modesta proba
Mentis inops orbamq; ferens sors lumina frontē:
Iustitiam nescit: consilioq; caret
At uirtus grauis: æqua sagax innoxia uerax
Pondera mensuras corrigit et numeros.
Quod iubet utilitas uirtus: quod poscit honestas
Præstat: inaudita nil ratione facit
Sors aūt quicquid præceps sine lege libido
Suggerit: instabili datq; adimitq; manu.
Ipsa sibi satis est: ipsa est sibi præmia uirtus:
Sors est præter opes et sine honore nihil.
Has sibi: quod nemo potuit sine numine: tādem
Eualuit falco conciliare duas.
Nec mirum: quoniā quisquis ueneratur olympū
Ipse sibi cœlos subicit atq; deum.

Colloquium inopum de falcone

Dixit inops inopi sacram Laurentis ad ædem
Quid facis ad floræ tristis inersq; forum?
Dum mea: respondit: tractare negocia tento
Expilor assiduis quottidie aucupiis
Aes periit: nec habet finem rerum ulla mearum:
Quid faciam infelix? unde precabor opem?
Obtinet expulsa probitate pecunia Romam
Nec deus in tota possidet urbe locum.
Quot homines Romæ tot eūt per compita fures

Quosue canes speras experiere lupos
Ii lacedemonii: scythiam petiere quirites:
Nam lacedemonii furta licere putant.
At scythiæ populi damnant: grauiterq; minãt:
Vt mos consulibus cæsaribusq; fuit.
Omnibus esse lupos licet in regione luporum:
Inter pygmeos non pudet esse breuem.
Desipis alter ait: fugat hæc opprobria falco
Nec sua sub tali sæcula labe sinit.
Sta pete falconem: sine re sine munere uinces:
Omnis ab hoc saltem fraus aliena uiro est.

In falconem

Nuper ab exquiliis quosdam descendere lætis
Frontibus: et lento uidimus ire pede.
Dumq; meos eadem fero per uestigia gressus:
Et sequor æquali præuia terga gradu.
Audio miscentes concordibus ista loquelis:
Verba: decem breuibus subiicienda modis.
Vidimus antiquæ specimen uirtutis in uno:
Et fabium curium fabriciumq; uiro.
Cæsareos animos: cum relligione catonis
Attiliiq; fidem cum pietate numæ.
Vidimus ardentem christi pro nomine petrum:
Et celebrem pauli uociferare tubam
Eloquium marci demostenis atq; salusti

Et geminos: magni cum comitate: brutos.
Continet hos omnis sancto sub pectore falco:
Idq; quod est falco plus habet omnibus his.

Ad . D. falc. đ morte philippi bauerię querimõia

m axime uir patrię pater et mea gloria falco:
Impulit in luctus me noua causa nouos.
Tristor: et in tenebras lucem uertere dolores:
Nec mihi nocte datur: nec mihi luce quies:
Baueriam rapuit pestis Romana philippum
Perdere tam sanctum mors fuit ausa caput.
Inuida mors siquid miseris uidet utile terris:
Insidiatrices mittit ad arma manus.
Cur ueneranda mori permisit pectora uirtus?
Cur homini non est auxiliata suo?
Et deus: ęterno probitas cui fœdere iuncta est:
In cineres talem cur sinit ire uirum?
Quot mala quot clades hęc tanta licentia mortis
Attulit indigno quot premit ora situ.
Conquerimur: nec fert aliquẽ querimonia fructũ:
Quottidie querimur: quottidie rapimur.
Si perimat sęuos hominumq; cruore madentes
Iustius: et longe mitius esset opus.
Si cadat euristheus aliquis si infidus olisses
Non est qui facinus non putet esse pium.
Iste nec immiti tractabat spicula dextra:

Nec sæuum rigidi martis amabat opus
Arte regens acres sicut theodosius iras
Mitis :et in nullos ore molestus erat.
Omnibus innocuus:casu tranquillus in omni
Nec tamen ignauo segnis inersq; metu.
Iste dioneam uenerem:bromiumq; subegit:
Votaq; lasiuæ somniculosa gulæ.
Fecerat hospicium casto pia membra pudori
Sicut iosephus:sicut et hippolitus.
Non erat elatus:nec inani deditus auræ.
Qualis tarquinus :qualis et Ancus erat.
Ipse suas cunctis operas donabat amicis:
Officio tota sedulitate uacans.
Si quando uacuum tempus superesset habebat
Siue deus totos siue minerua dies.
Languida nec fecit tardos ignauia sensus :
Nec uitam coluit sardanapaliacam.
Peruigil ad mores animum reuocabat honestos:
Mensq; erat ad curas ingeniosa pias.
Inuidiæ nunq̃ potuit tabescere morbo
Nec dedit atroci corda cremanda foco.
Totus erat pietas:totus clementia:totus
Et sine fraude fides :et sine labe pudor:
Non erat argenti cupidus:non ebrius auro:
Solum animi ueras accumulauit opes.

Fortis: et a recto nulla reuocabilis arte:
Quale numæ pectus: quale catonis erat.
Non labor a rebus iuuenem reuocabat agendis.
Gaudia ſudor erat: cura leuamen erat.
Ipſe erat irato comunis ab æquore portus:
Ipſe erat in placido remus et aura mari.
Nec dum biſdenos æui tranſegerat annos:
Et tam diuitibus menſ erat aucta bonis:
Quod longis aliqui uix eualuere diebus
Iſte breui prudens tempore factus erat.
Non expectauit canos matura ſenectus:
Ante ſenem ſenuit: uir fuit ante uirum.
Quiſ lepor: et latiæ fuerit quæ gratia linguæ
Quæ docuit tellus romula teſtis erit.
Teſtis erit locuples noſtri pomponiuſ æui
Gloria de cuius plurima fonte bibit.
Hic: ſi continuo rerum ſenuiſſet in uſu:
Iſſet ad heroum ſemideumq; decus.
Notuſ erat dirceus ager potauerat undam:
Quæ ſubito uateſ hauſta deoſq; facit.
In uiridi grauitas lætoq; modeſtia uultu
Grata uerecundi ſigna pudoriſ erant.
Cur fuerit uirtus tenero tam clara ſub æuo:
Cauſa uelut paſſim dicitur iſta fuit.
Nam per oliuerii ueſtigia ſancta carafæ

Assiduus cœptum continuauit iter.
Adde quod herebat lateri falconis: et ista
Integritas ex his tracta duobus erat
Nam iuuenis mores a conuiuentibus haurit:
Et calet admoto frigidus igne liquor.
Hi sunt romulei duo sidera magna senatus
Vnde bonis lumen: præsidiumq; datur.
Iure igitur fratres fratrem defletis ademptum:
Tuq; parens uentris pignora sancta tui.
Heu perijt generis proles clarissima uestri:
Heu cecidit uestræ gloria tanta domus.
Sed memores estote pias in sidera mentes
Ire: nec infernos posse subire lacus
Viuit in ætherio: quem nos hic flemus: olympo:
Et gaudet luteas deseruisse domos.
Deseruisse graues resoluti corporis artus
Gaudet: et in superum transiliisse choros.
Horriferam mortem: uiuis quæ maxima pœna est
Transijt: elysiis perfruiturq; locis.
Nos quoq; lugubri flemus tua fata philippe
Carmine: decessus ingemimusq; tuos:
Tu mihi tractanti romana negocia semper:
Assiduas operas: auxiliumq; dabas.
Tu mihi solamen: miseris tu in rebus asylum:
Tu uada: tu uenti: tu mihi portus eras.

Tu mihi fecisti: mea dum præconia narras:
  Egregios inter nomina clara uiros.
Propterea quotiens sacras accendimus aras:
  Suppliciter pro te mystica dona damus.
Tu quoq; spiritibus: quorum tibi copia: sanctis
  Mutua pro nobis uota precesq; dato.

Pugna uirtutis et fortunæ

Ebria uirtutem fortuna lacessere nuper
  Cœpit: et hoc bellum dicitur orsa modo.
Cur latitas? uanaq; tegis grauitate timorem?
  Si sapis ut iactas: et potes: arma cape.
Te iuuat obscuris nugas excudere tectis:
  Semiuiros inter fœmineosq; choros.
Tu tibi sola places: sine te nihil utile dicis
  Et populum ficto decipis ore rudem.
Vis phœbea tuis oracula cædere dictis:
  Et somnos hebetes desidiamq; doces.
Ast ergo sublimes animos ad sidera mitto:
  Et decoro gentem nobilitate meam.
Regna mihi subsunt et opes et purpura regum:
  Et patitur leges terra fretumq; meas.
Tu me stultitiæ: tu me leuitatis ubiq;
  Arguis: et nomen polluis ore meum.
Efficiam ne te deffendat inertia posthac:
  Si sapis ut iactas: et potes: arma cape.

Nec lateo dixit uirtus:nec prælia quæro:
Nec fugio:leges conſiliumq; ſequor.
Si ratio poſcit pugnas:interrita pugno:
Si pacem præfert:ocia pacis amo.
De pietate loqui de relligione deoq;
Ad genus omne iuuat:nam genus omne rogo.
Recta placent nobis:ratione carentia nunquam
Et populum tali fallimus arte rudem.
Non phœbea meis:uerum tua cædere dictis:
Plena uolo obſcœnis dicta libidinibus.
Ipſa leues animos in tartara mittis:et omni
Dedecoras gentes impietate tuas.
Præficis indignos:et regna latronibus imples.
Subq; tuo luget terra fretumq; iugo.
Nec te ſtultitiæ:nec te leuitatis ubiq;.
Arguo:tale tuum dat tibi nomen opus.
Efficiam certe ne me experiaris inertem:
Efficiam gladio confodiare tuo.
Deſine deceptrix hominum fortuna minari:
Nouimus et mores ingeniumq; tuum.
Fas et iura times:pro legibus uteris armis:
Nec pudet inſontes præcipitare uiros.
Te duce Romani maduerunt ſanguine reges:
Et pleriq; ſua procubuere manu.
Bella moues:nec ſcis motos ſedare tumultus:

Sæpius accenso territa marte fugis.
Nouimus ad trebiam: cannas transimenaq; arua:
Stultitiæ uires consiliumq; tuæ.
Te rupes tarpeia canit: canit Allia laudes
Et gothus et fusco uandalus ore tuas.
Aestiferum æquiperas nilū: qui murmure multo
Surgit: et excussa languet inanis aqua.
Falconem quotiens fortemq; insana repertum
In sordes ausa es pauperiemq; dare?
Cerne locis ut nunc niteat sublimibus inter
Purpureos patres armigerosq; duces.
Hi sunt quos uesana fugas: cogisq; subire
Et terra et uasto longa pericla mari.
Alter ad oeceanum finesq; recurrit iberos:
Dum fidei debet præmia ferre suæ.
Alter in alpinis niuibus ligurumq; per agros
Viuit: et ad celtas ad senonesq; fugit.
Et quia militiæ titulis excellit: et omni
Laude nitet: duplicem fœdifragumq; uocas:
Quis sit et eximiæ quæ sit prudentia frontis
Constat: et hoc uicti non tacuere duces.
Hos experta potes quæ nostra potentia nosse:
Et qua conatus frangimus arte tuos.
Disce uiros fortes: et pectora sancta uereri:
Atq; meum cessa dilacerare genus.

Verum adeo leuis es:tantisq; furoribus ardens:
  Vt nequeas iræ uim cohibere tuæ.
Qui pinxit lycium uoluit te pingere monrem:
  Dum uariam fingit multiplicemq; feram .
Ora leonis habes:quia primum pectora fastu
  Tollis:et audaces mittis in ora sonos.
Hircus olens uenter:quia quos extollis:in omnē
  Desidiam proni luxuriamq; ruunt.
Non opus exemplis:quorum mihi copia maior:
  In libyca q̄ sit copia farris humo.
Vltima pars serpens:quoniam de crimine uirus
  Nascitur:et uitium dira uenena parit.
Conscia mens culpæ taxos aconitaq; mandit:
  Semper et in tenebras suppliciumq; cadit.
His accensa grauem rapuit fortuna pharetram:
  Et celeri torsit spicula multa manu.
Voce manu gladio iaculis cursuq; fatigat:
  Et circūducto Strenua pugnat equo.
Fixa manens eadem insistit uestigia uirtus:
  Nec timet insanam præcipitemq; feram.
Aegida nam rapidis chalybum fornacibus ustam:
  Et solido clypeos et adamante gerit.
Frustra igitur fortuna truci superintonat ore :
  Atq; leues circum fertq; refertq; gradus.
Sæuit inutiliter ceu cum graue sibilat oestrum

Obuolitans taurum cornupetã'ue bouem.
Dum uidet in cassum se mittere tela per auras
Infremit. et crebro uerbere pulsat equum.
Dum furit incaute: missisq; uagatur habenis:
Decidit: et fracto gutturis osse perit.
Marmoreo comites mœstæ imposuere sepulchro:
Et super hoc quidam carmen inesse ferunt.
Hic iacet insani numen mutabile uulgi
Lege carens: sola mobilitate potens.
Arma capit Iani uariasq; ferentia fruges
Cornua: cum clauo quo uada nauis arat.
Tunc ait ex media quidam sine nomine turba:
Qui uarias sortis nouerat ante uices.
Fidite uirtuti: fortuna fugacior undis
Non manet: et certam nescit habere domum.
Gaudia dum simulat: subuertere cogitat orbem:
Insidias ridens exiciumq; parat.
Propterea uasis Agathoclea legimus usum
Fictilibus uerso dum timet orbe premi.
Discite quos sursum uoluit rota ponere fastus
Trudet ab excelso uos mora parua loco.

Ad Eundem q heroico carmine dicẽdus sit

Falco quirinalis decus immortale senatus
Quo duce restitui possent labentia Romæ
Mœnia et illustres iterum sperare triumphos

Dummodo nostra tuas elegia reponere laudes
Pergit: et exilem disperdit arundine cantum:
Ecce cothurnato gradiens heroica passu
Musa meum derisit opus: quid talibus inquit
Ionium remis audes tranare profundum?
Hic mihi non sulmo: nec inerti nauita uersu
Claudicet: huc opus ē adsit uel smyrna uel andes.
Nam neq; penelopes curæ: non hyppodamiæ:
Non danaes plorandus amor: non uulnus elisæ:
Parua decent humiles: paruo breuis hydria fonti
Conuenit: et paruis satis est breuis utribus aura.
Vel pedes incedit media de plebe uiator:
Vel querulo uehitur plaustro: uel paupe cymba.
Magnanimis rex magnus equis curruq; superbo
Fertur: et audaces sulcat ratis ardua fluctus.
Magna decent magnos: magno latonius arcu
Vtitur: ingenti mauors accingitur ense:
Immenso tonat igne pater: maiora putatur
Gurgite sub uitreo gestare tridentifer arma.
Huc igitur phœbea cohors phœbea supellex
Plectra lyræq; uolent: et sacri gloria fontis:
Huc pluat eurotas: huc omnia phocidis arua
Certatim gelidos latices et lactea mittant
Flumina laureris uariaq; uirentia fronde.
Non sit in aoniis regio sine uocibus oris

Non ſine laude nemus : nulli ſine carmine fontes:
Illuſtres falconis auos cantare: piamq;
Primæui generis prolem claroſq; nepotes:
Ipſe quoq; altiſono tollatur ad æthera cantu:
Cuncta ſonent heroa nouũ quem rector olympi
Diuorum aſſcripſit numero: qui carcere liber
Corporeo implebit de ſedibus ætheris unam.
Dicite: et illuſtrem trans æquora mittite famam
Audiat hæc tanais: mirentur iberica regna:
Et pelluſiacas carmen referatur ad aures.
Et didonis ager romanis æmulus aruis
Audiat hæc: trepidetq; iterum Romana reuerti
Claſſica et auſoniis iterum dare mœnia flammis.
Scypiadas iterum metuat: dum talibus audit
Nunc quoq; Romuleas habitari ciuibus arces.
Tranſeat hæc arabes nigros ea fama per Indos
Et repetat ſcyticos per ſeria regna colonos.
Palladias artes rimatus in omnia uenit
Phoebeæ ſecreta domus primordia noſtri
Fontis: et ætheream penetrauit lumine molem.
Sæpe meduſeis facunda liquoribus arua.
Abluit: et noſtris diues remeauit ab oris.
Ipſe iubet paſſim ſanctos adoleſcere mores:
Priſcaq; cæleſtis renouat ueſtigia uitæ.
Nec peſſum ſinit ire pios: in egena patentes

Compita fert loculos et in agmina feminat aurũ:
Ferreus ad Romæ populiq; negocia nunq̃
Flectitur: et palmæ similis quæ pondere pressa
Altius extollit ramos: oneriq; resistit:
Strenuus et solers et frangi nescius ira:
Propositi fideiq; tenax: sine munere nullos
Pro uirtute fugit: pro relligione labores:
Quod nisi falconis quicq̃ de laudibus aufert
Liuor: ad excelsos ueterum se attollet honores:
Nec sinet extingui gentis monumenta latinæ:
Et sua uiuaci decorabit sæcula laude:
Inq; dies uestros rediisse uidebitur ætas
Aurea: et antiquæ surget uirtutis imago:
Perpetuis igitur circundate tempora sertis:
Et lauros hederasq; ferat frõdemq; mineruæ:
Hæc ait: et ridens elegos humilemq; poesim
Et caput auertens indignabunda recessit.

FINIS.

Ad. D. Falconem opus hoc elegantissimũ Bononiæ impressum est communibus expensis Benedicti Hectoris librarii Platonisq; eiusdẽ impressoris accuratissimi ciuium Bononiẽsiũ. Anno natiuitatis dominice. M. cccc. lxxxix. duodecimo kalendas Augusti.

V
B
C

Nicol. de Valle
1492
Mantuanus 1489
Pompon. Laetus 149
Valerius proven
Herm. Balbus